

**ЗБІРНИК НАУКОВИХ МАТЕРІАЛІВ
LXX МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
ІНТЕРНЕТ - КОНФЕРЕНЦІЇ**

el-conf.com.ua

*«НАУКА — ОСНОВА РОЗВИТКУ
СУЧАСНОГО СВІТУ»*

30 ЛИПНЯ 2021 РОКУ

М. ЗАПОРІЖЖЯ

Наука — основа розвитку сучасного світу,
LXX Міжнародна науково-практична інтернет-конференція. –
м. Запоріжжя, 30 липня 2021 року. – 76 с.

Збірник тез доповідей укладено за матеріалами доповідей LXX Міжнародної науково-практичної інтернет - конференції «Наука — основа розвитку сучасного світу», 30 липня 2021 року, які оприлюднені на інтернет-сторінці el-conf.com.ua

Адреса оргкомітету:

21018, Україна, м. Вінниця, а/с 5088

e-mail: el-conf@ukr.net

Оргкомітет інтернет-конференції не завжди поділяє думку учасників. У збірнику максимально точно збережена орфографія і пунктуація, які були запропоновані учасниками. Повну відповідальність за достовірну інформацію несуть учасники, наукові керівники.

Всі права захищені. При будь-якому використанні матеріалів конференції посилання на джерела є обов'язковим.

ЗМІСТ

<i>Melnyk O., Bychkovsky Yu., Voloshyn A.</i> ANALYSIS OF THE STRESS COMPONENTS AND ITS IMPACT ON SEAFARERS.....	5
<i>Андрєєва О.Ю.</i> ПРОЕКТНАЯ МЕТОДИКА НА ПРИМЕРЕ ПРЕПОДАВАННЯ НЕРОДНОГО ЯЗЫКА.....	8
<i>Ваццишин І.В.</i> ПСИХОЛОГІЧНИЙ КЛІМАТ ІНКЛЮЗИВНОГО КЛАСУ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ.....	12
<i>Вовк Н.Г.</i> АМБРОЗІЯ І ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ.....	16
<i>Волошенко Ю.Ю., научный руководитель Азаров А.А.</i> ПОТЕНЦИАЛ КЛЕТОК ПУЛЬПЫ КАРИОЗНЫХ ЗУБОВ К РЕГЕНЕРАЦИИ ПУТЁМ ОДОНТОГЕНЕЗА.....	19
<i>Гобела В.В.</i> ОСОБЛИВОСТІ МОТИВАЦІЙНОГО МЕХАНІЗМУ ЕКОЛОГІЗАЦІЇ ДУХОВНОЇ СФЕРИ СУСПІЛЬСТВА.....	22
<i>Grynchuk A.F.</i> METHOD OF ASSESSING THE PREVALENCE OF ACUTE PERITONITIS.....	26
<i>Grynchuk A.F.</i> A METHOD OF LOCAL IMMUNE STIMULATION IN ACUTE INFLAMMATION OF PERITONEUM IN RATS.....	29
<i>Євмінов С.В.</i> ТРАНСКОРДОННЕ СПІВРОБІТНИЦТВО ЯК ЕЛЕМЕНТ СТРАТЕГІЧНОГО ПЛАНУВАННЯ БЕЗПЕКОВОЇ ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВИ.....	34
<i>Коваль Д.Б., Миколенко А.З., Кошовська Д.О.</i> МОРФОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ СЕРЦЕВО-СУДИННОЇ ПАТОЛОГІЇ ПРИ КОРОНАВІРУСНІЙ ХВОРОБІ ЗА ДАНИМИ ВЛАСНИХ ПАТОГІСТОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ.....	37
<i>Коваль Д.Б., Радійовський Р.В., Кошовська Д.О.</i> МОРФОФУНКЦІОНАЛЬНА ПЕРЕБУДОВА СІМ'ЯНИКІВ ЩУРІВ ПРИ СТЕНОЗІ АОРТО-КЛУБОВОГО СЕГМЕНТУ.....	40

<i>Мартинюк О.В.</i> СУЧАСНІ ВИМОГИ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ КОНЦЕРТМЕЙСТЕРА	45
<i>Мірзоєва А.Т.</i> РОЗПОВСЮДЖЕННЯ МОРСЬКИХ МОЛЮСКІВ У ПІВНІЧНІЙ ЧАСТИНІ ЧОРНОГО МОРЯ..	52
<i>Покотило О.І.</i> ПОЛІТИКА РОСІЙСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ ЯК ЧИННИК НЕБЕЗПЕКИ В ЧОРНОМОРСЬКОМУ РЕГІОНІ.....	55
<i>Поплавська М.В.</i> НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПРАВ СПОЖИВАЧА НА ІНФОРМАЦІЮ ПРО ПРОДУКЦІЮ.....	58
<i>Синицин П.М.</i> ЗМІНА РОЛІ КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ В ПРОЦЕСІ РЕФОРМУВАННЯ СУДОВОЇ СИСТЕМИ.....	62
<i>Старостенко І.А.</i> ГЛАУКОМА. СУЧАСНИЙ СТАН ПРОБЛЕМИ.....	65
<i>Томчак. Н.О., Станіславський С.В.</i> SCIENCE IS THE BASIS OF THE DEVELOPMENT OF THE MODERN WORLD IN HIGHER MILITARY EDUCATIONAL INSTITUTIONS IN UKRAINE.....	71

ANALYSIS OF THE STRESS COMPONENTS AND ITS
IMPACT ON SEAFARERS

Oleksiy Melnyk

*PhD in Technical Sciences, Associate Professor
Department of Seamanship and Maritime Security,
Master mariner
Odessa National Maritime University,
Odessa, Ukraine,
ORCID ID: 0000-0001-9228-8459*

Yuriy Bychkovsky

*Senior teacher of the department
of Navigation and Ship Handling,
Master mariner
Odessa National Maritime University,
Odessa, Ukraine
ORCID ID: 0000-0003-1459-9029*

Andriy Voloshyn

*PhD in Technical Sciences, Professor
Department of Seamanship and Maritime Security,
Odessa National Maritime University,
Odessa, Ukraine,*

Stress is one of the main causes of all incidents at sea, which occurs in about 80% of cases. A large number of experts consider the impact of stress at sea to be significantly higher than that of onshore workers. For example, a comparative study of Australian seafarers and regulatory data from the onshore population (Australian Maritime Safety Agency - AMSA) noted that there are a number of health and stress-related situations that differ between the two groups. Respondents were asked to estimate how often they felt stress and at what level. Additionally, how often and to what extent they engaged in health and behavioral issues (e.g., physical activities, drinking and smoking). The survey involved 1,806

respondents, including crew members, captains, duty officers, engineers and pilots. Sailors reported significantly higher levels of stress from the sources of work pressure than other groups. Most seafarers reported frequent stress at sea (80%). There were interdominant differences in the level of stress, about 65% of the engineers, 60% of the ratings, and about 60% of the captains reported a moderate to high level of stress [1]. Seafarers are particularly susceptible to stress because their work links them to a number of well-known work-related stress factors, as well as their removal from their homes and countries, over a long period of time. On the basis of the above it is clear that the problem of stress is very important for modern shipping and this fact is well understood in the world.

As we know, the stress is a physiological response to long-lasting situations when the pressure of circumstances on people exceeds available resources. Having been under stress, people react to three subsequent stages: the stage of anxiety; the stage of resistance; the stage of exhaustion. (Fig. 1).

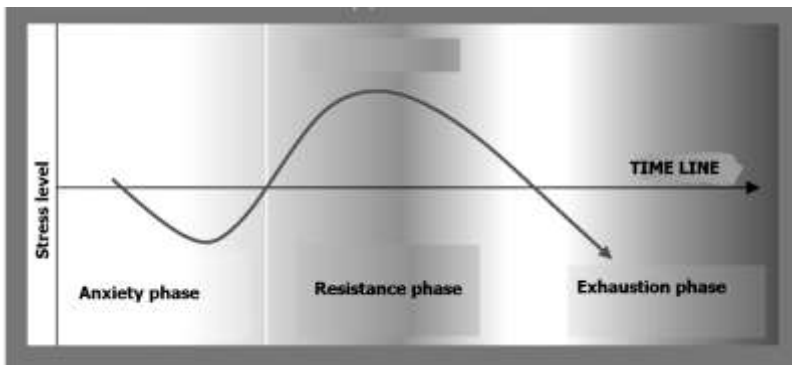

Figure 1: Stress development stages [5]

The anxiety stage is the initial phase of stress, when the stimulant (stressor) is first encountered; the body is not yet ready to cope with it, and therefore its ability to cope with stress decreases. Very quickly, people become agitated and produce hormones that help them cope with stress. Effort to cope begins to grow

significantly. The functions of the organism become active to fight against stress. The phase of anxiety allows us to cope temporarily; while the body can produce hormones to fight against stress. These symptoms of anxiety include headache and cold sweats; coma (rapid onset) and loss of energy; increased heart rate and palpitations; muscle pain and nervous tics; acute tunnel vision.

The resistance phase is the second phase of stress management. Initial symptoms of anxiety decrease as the body copes with the stressor; however, anxiety does not decrease to normal; the ability of the mind to solve problems increases; adaptive energy is expended so that the body can fight the stressor; tunnel vision decreases, but is still present.

This does not happen if the stress or source of irritation is eliminated. However, if the stress persists, some of the reactions that occur in this stage are described below: Adaptive energy is depleted; functional inability sets in; situational awareness is lost; the mind ceases its problem-solving functions as awareness establishes that one cannot cope with the magnitude of the stressor; pain endorphins replenish the bloodstream; lethargy sets in due to exhaustion; severe mental and physical breakdown occurs (nervous breakdown, loss of awareness, loss of reality, heart attacks, strokes, injuries). The research also revealed a large number of approaches to the definition of stress types, but, in our opinion, it is more correct to use the methodology that easily explains the essence of stress in seafarers, which is that there are three categories of stress in the maritime environment: chronic uncontrollable stress, controlled stress and task-related stress.

Conclusion

Thus, increasing the level of awareness and understanding of stress among seafarers and development of recommendations on how to effectively manage stress on board ships, will lead to a positive effect on the general safety of ships. Therefore, the study of the concept of "stress", its significance for the safety of navigation and ways of its enhancement are among the current problems of maritime transport.

References:

1. Quick, J. C., Quick, J. D., Nelson, D. L., & Hurrell, J. J. (1997), Preventative stress management in organizations. Washington, DC: American Psychological Association.

2. Harvey Catherine, Stanton Neville, Zheng Pengjun (2013) "Safety at sea: human factors aboard ship". Transportation research group, faculty of engineering and environment, University of Southampton

3. Shakhov A.V., Bychkovsky Yu.V., (2020) Evaluation of the Human Element Influence on Maritime Shipping Safety. Development of management methods and state management on transport. (2(71)). - С. 102 - 112. <https://doi.org/10.31375/2226-1915-2020-2-102-112>.

4. Melnyk, O.M., Bychkovsky Yu.V., (2021) Modern method of ship safety level assessment and ways of its improvement. Transport development. - 2021. - № 2 (9).

5. Lecture notes of the course "Bridge Resource Management" - issued by the U.S. Coast Guard, 1996, pp. 33,38;

УДК 81-11

Педагогічні науки

ПРОЕКТНАЯ МЕТОДИКА НА ПРИМЕРЕ ПРЕПОДАВАНИЯ НЕРОДНОГО ЯЗЫКА

Андреева О.Ю.

*ст.викладач кафедри мовної підготовки
Запорізький державний медичний університет*

В последние годы все более очевидной становится необходимость изменения форм изучения украинского или русского языка как иностранного, классическая поурочная система уже несозвучна быстро меняющейся социокультурной среде, предъявляющей запрос на активное освоение языка с конкретной целью и в рамках конкретного реализуемого запроса. Традиционные методы обучения иностранному языку,

предполагающие усвоение знаний в искусственных ситуациях, перестали отвечать мотивационным потребностям студентов. Возросли требования, предъявляемые к эффективности и более значимой практической составляющей учебной программы. Современный студент лучше усваивает информацию не в виде уже готовой системы, а в процессе собственной активности.

Личностно-ориентированный подход, на который опирается сегодня педагогика, в немалой степени сменил и парадигму отношений студента и преподавателя. В современных интерактивных методах обучения преподавателю отводится роль координатора, эксперта, дополнительного источника информации в учебной деятельности учащихся, а не столько организатора и инициатора процесса обучения.

Существуют различные методики интерактивного обучения иностранным языкам, обеспечивающие личностно-ориентированный подход: тренинги, групповое обсуждение, интерактивная экскурсия, видеоконференция, кейс-метод и др. Каждая из них имеет свои отличительные особенности, но в основе всех лежат принципы проблемного обучения и активной, самостоятельной работы студента в процессе приобретения знания.

Одной из технологий, дающей возможность учащимся реально общаться на иностранном языке, самостоятельно мыслить, искать информацию и ориентироваться в информационном пространстве является метод проектов. Проектирование (от лат. «projectus» – брошенный вперед) – это процесс создания прототипа, прообраза предполагаемого или возможного объекта (состояния) и обоснованное определение вариантов прогнозируемого и планового развития новых процессов и явлений.

Проект – это совокупность действий, исполнителей и средств по выработке вариантов решения определенной проблемы, достижения определённых целей ограниченное во времени.

Основателями метода проектов принято считать американских ученых Дж. Дьюи и его ученика В.Х. Килпатрика. Они предлагали строить обучение на активной основе, через практическую деятельность учащегося, ориентируясь на его

личный интерес и практическую востребованность полученных знаний в дальнейшей жизни.

Проектная работа дает возможность сосредоточить внимание студента, переместить акцент с лингвистического аспекта на содержательный, поразмышлять над решением проблем на иностранном языке.

Занятие, реализованное с применением метода проектов, может быть как уроком освоения нового материала, так и уроком закрепления и отработки навыков решения учебных задач. Выбор метода научного познания, который будет использован в учебном исследовании, зависит от конкретного содержания урока. Так, Е.С. Полат предлагает пять основных критериев, по которым различают типы проектов:

- по доминирующему в проекте методу или виду деятельности (исследовательские, творческие, информационные);
- по признаку предметно-содержательной области (моно-проекты / межпредметные проекты);
- по характеру контактов (внутренние, региональные, международные);
- по количеству участников (индивидуальные, парные, групповые);
- по продолжительности (краткосрочные, средней продолжительности, долгосрочные);
- по результатам (доклад, сборник).

К организации проектов предъявляют следующие требования:

- проект должен быть включен в процесс обучения;
- студенты должны обсуждать реальные проблемы и ставить актуальные задачи;
- деятельность учащихся должна иметь целесообразный характер;
- работа студентов должна быть осмысленной и активной;
- учащиеся должны уметь четко формулировать свои мысли в письменном виде, анализировать новую информацию, участвовать в создании новых идей;

- конечный вид проекта, представленный в любой форме, должен иметь пояснительную записку, т. е., теоретическую часть с титульным листом, в котором указаны название проекта, автор, группа, учебное заведение, руководитель и другие необходимые сведения.

Приступая к созданию учебного проекта, следует соблюдать ряд условий. Совместная работа преподавателя и студента над проектом должна быть творческой. Необходимо предварительно изучить индивидуальные способности, интересы каждого учащегося.

В данной системе обучения широко используется непроизвольное вспоминание лексических средств и грамматических структур в ходе решения проблемных задач, стимулируется развитие творческого мышления, воображения. Создаются условия для свободы выражения мысли и осмысления воспринимаемого.

Проектная деятельность обучающихся среди современных педагогических технологий является наиболее адекватной поставленным целям образования – формированию ключевых компетенций. Метод проектов можно рассматривать как одну из лично-ориентированных развивающих технологий, в основу которой положена идея развития познавательных навыков студентов, творческой инициативы, умения самостоятельно мыслить, находить и решать проблемы, ориентироваться в информационном пространстве, умения прогнозировать и оценивать результаты собственной деятельности.

Література:

1. Агафонова М.А. Метод проектов // Вопросы Интернет Образования. – 2006. – №35.
2. Новые педагогические и информационные технологии в системе образования / Под ред. Е.С. Полат. – М., 2000.
3. Полат Е.С. Метод проектов: история и теория вопроса // Школьные технологии. – 2006. – №6. – С. 43–47.

ПСИХОЛОГІЧНИЙ КЛІМАТ ІНКЛЮЗИВНОГО КЛАСУ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

Ващишин І.В.

*студентка педагогічного факультету
Тернопільського педагогічного університету
імені Володимира Гнатюка
м.Тернопіль, Україна*

Система інклюзивної освіти спрямована на створення комфортних умов освітнього середовища для всіх дітей без винятку. Відповідно до Закону України «Про освіту» ст.20 п1 «Інклюзивне навчання здобувачів освіти базується на принципах недискримінації, врахування багатоманітності людини, ефективного залучення та включення до освітнього процесу всіх його учасників». Однією з умов ефективного інклюзивного навчання, є формування міжособистісних стосунків дітей з особливими освітніми потребами зі здоровими однолітками в інклюзивному середовищі, які потребують особливої уваги педагога. Потреба у подоланні проблем в інклюзивному шкільному колективі зумовили вибір теми статті.

Інклюзія - це постійний пошук шляхів задоволення індивідуальних потреб усіх дітей, у якому відмінності є позитивним явищем, що стимулює навчання дітей і дорослих; інклюзія передбачає присутність, участь і досягнення всіх суб'єктів педагогічного процесу, насамперед – дітей з особливими освітніми потребами [1, с.11]. Учнівський колектив – могутній засіб формування особистості, але лише тоді, коли психологічний клімат в ньому позитивний, безконфліктний. Ось чому вивчення психологічного клімату інклюзивного класу є дуже важливим. Адже він впливає на виховання, гармонійний розвиток особистості учнів, значною мірою зумовлює особистісні властивості окремих учнів та взаємостосунки в колективі. У випадку, коли психологічний клімат виявляється не здоровим,

виникає потреба з'ясувати причини, що призвели до цього. Часто не достатня підготовка вчителя, учнів, а також, самих дітей з особливими потребами до соціальної взаємодії і є цією причиною.

Початковий український та більш багатий зарубіжний досвід свідчить, що інклюзивна модель освіти є найоптимальнішою на сьогоднішній день. У межах такої моделі «...всі учні навчаються разом у звичайних школах, класах, та інших контекстах, які, своєю чергою, активно адаптуються та змінюються, щоб урахувати й задовольняти потреби кожного» [2, с.12].

Інклюзивна освіта передбачає створення освітнього середовища, яке відповідало б потребам і можливостям кожної дитини, незалежно від особливостей її психофізичного розвитку. Тому науковці та практики використовують поняття «інклюзивне освітнє середовище». Інклюзивне освітнє середовище – це сукупність умов, способів і засобів їх реалізації для спільного навчання, виховання та розвитку здобувачів освіти з урахуванням їхніх потреб та можливостей [3, с.2]. Інклюзивне освітнє середовище складається, перш за все з відносин між учнями, педагогами та батьками. Ефективність роботи в інклюзивному класі початкової школи залежить від створення особливого навчально-психологічного середовища, командного підходу та корекційного супроводу.

Психологічний клімат – це емоційне фарбування психологічних зв'язків членів колективу, що виникає на основі їхньої близькості, симпатії, збігу характерів, інтересів, схильностей [4, с. 22].

В інклюзивних класах навчаються дуже різні за рівнем фізичного, психічного та інтелектуального розвитку діти, які мають специфічний життєвий досвід. Тому дуже важливим вбачається формування позитивного психологічного клімату в таких дитячих колективах. Особливо слід наголосити, що педагогам, які працюють у закладах загальної середньої освіти, де є інклюзивні класи, потрібно здійснювати спеціальну просвітницьку роботу серед усіх учнів і їх батьків щодо розуміння сутності і важливості інклюзивної освіти, профілактики дискримінації прав дітей на освіту та формування толерантного

ставлення до дітей з особливими освітніми потребами. Дотримання таких простих порад сприятиме забезпеченню позитивного психологічного клімату в інклюзивному освітньому середовищі, що є важливою умовою збереження психічного здоров'я дітей.

В інклюзивному освітньому середовищі з здоровим психологічним кліматом всі діти здатні досягати успіху. У контексті цього питання Д. Мак Грегор і Фогельсберг наводять переваги для дітей з особливими освітніми потребами [5, с.124]. В інклюзивному середовищі діти з обмеженими можливостями демонструють: вищий рівень соціальної взаємодії з іншими дітьми, які таких обмежень не мають; підвищується соціальна компетентність і вдосконалюються комунікативні навички дітей із відмінними здібностями; діти з особливими потребами навчаються за складнішою й більш поглибленою навчальною програмою, завдяки чому процес набуття вмінь і навичок відбувається більш ефективно, а академічні досягнення покращуються; посилюється соціальне сприйняття дітей із відмінними здібностями завдяки методиці навчання в інклюзивних класах початкової школи, де воно часто здійснюється у формі групової діяльності. Працюючи в малих групах, діти навчаються бачити людину, а не її ваду, а також починають усвідомлювати, що між ними та дітьми з обмеженими можливостями є багато спільного; дружні взаємини між дітьми з обмеженими можливостями та тими, хто таких обмежень не має, частіше розвиваються в інклюзивному середовищі.[6, с.23]

Разом з тим однією з найважливіших особливостей психологічного розвитку молодшого школяра є особлива емоційність, що сприяє покращенню формуванню здорового психологічного клімату інклюзивного класу початкової школи. У дітей даної вікової категорії з'являються нові форми співпереживання, співчуття до дій і станів іншої особи, без чого були б неможливі складні форми спілкування і толерантної взаємодії. Вихованню толерантних взаємин учнів сприяють емоційні стани, пов'язані із сприйманням, оцінкою іншої людини, а також переживання спричиненні ставленням інших до своєї особистості. Відчуваючи

радість від спілкування з іншими, захоплюючись ними, піклуючись про них, засмучуючись їхніми невдачами, відчуваючи свою потрібність іншим, дитина набуває індивідуальний моральний досвід, вчиться бути толерантною, гуманною стосовно інших людей. [7, с.137]

Соціально-психологічний клімат інклюзивного класу початкової школи в значній мірі визначається вчителем початкових класів. Тому лише педагог зі сформованими особистісними духовно-моральними якостями, високим рівнем фахової та психологічної компетентності здатний реалізувати завдання інклюзивної освіти. Вчителю важливо створити такі умови в інклюзивному класі, які забезпечать толерантні взаємовідносини та комфортний процес навчання всім учасникам освітнього процесу.

Література:

1. Софій Н. «Концептуальні аспекти інклюзивної освіти», Інклюзивна школа: особливості організації та управління; Л. Даниленко, Ред. Київ, Україна, 2007.

2 . Ратнер Ф. Л. Интегрированное обучение детей с ограниченными возможностями в обществе здоровых детей. М.: Владос, 2006. – 175 с.

3. Закон України «Про освіту». Відомості Верховної Ради. 2017. № 38–39. Ст. 380

4. Колупаєва А. А., Таранченко О. М. Інклюзивна освіта: від основ до практики»: монографія. Київ : ТОВ «АТОПОЛ», 2016. 152 с.

5. Калініченко І. О. Особливості формування інклюзивного освітнього середовища для забезпечення всебічного розвитку дитини. URL: <http://ap.uu.edu.ua/article/80>.

6. Казачінер О. Створення вчителем інклюзивного освітнього середовища на заняттях з іноземної мови / педагогічні інновації: ідеї, реалії, перспективи, Харків : 2019. 156 с.

7. Тугай В. М. Особливості виховання толерантних взаємин молодших школярів. Педагогіка та психологія. 2015. Вип. 51. С. 134-142.

АМБРОЗІЯ І ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ

Вовк Н.Г.*викладач Ірпінського державного
коледжу економіки та права.**м. Ірпінь, Україна*

Ще на початку 20-го сторіччя Амброзія полинолиста (*A.artemisiifolia*) була випадково завезена (як непомітна домішка) з зерновими культурами з Північної Америки до Європи і з того часу ця невибаглива до зовнішніх умов рослина почала активну та невтримну експансію нового континенту. У нашій країні її поява зафіксована у 1914 році. Її почав культивувати в якості лікарського засобу німець Крікер. Згодом на південному сході України вона опинилася у фуражі пшениці для армії Денікіна.

Від материнської рослини насіння може переноситися на значні відстані з водними потоками (талими водами навесні, по струмках, ярах, річках). Насіння довго тримається на поверхні води, тому що в ньому є повітряний мішок (між сім'янкою й оплоднем), і, крім того, поверхня оплодня має гідрофобні властивості й довго не розмокає (до 2 годин). Розповсюдженню бур'яну сприяють: вітер, у зимовий період, коли з нескошених рослин облітає насіння й ковзає по сніговому покриву; птахи, для яких насіння амброзії є кормом; транспорт (колеса автомашин, тракторів і інших транспортних засобів), а також взуття людей, до якого насіння прилипає разом із ґрунтом. Насіння *A.artemisiifolia* може бути занесене в регіони, вільні від цього бур'яну, з вітчизняним і імпортованим насінням і продовольчим зерном, продуктами переробки зерна (соевий шрот, комбікорми та ін.), відходами від переробки насіння сільськогосподарських культур (макуха соняшника, відходи насіння люцерни або конюшини та ін.), із сіном, соломомою, силосом, у тому числі й з підстилкою у вантажних автомобілях, з розсадою й іншими матеріалами. Тепер амброзія розплодилася на площі до 5 млн га європейського континенту.

На сьогодні ця рослина вже стала природним асоційованим та вкрай активним і навіть агресивним членом рослинного біоценозу країни та поширена по всій її території. Кожен рік ця рослина розширює свій ареал розповсюдження та активно захоплює нові території нерідко руйнує вже устояні природні рослинні асоціації, витискуючи з них постійних представників. На сьогодні цьому в значній мірі також сприяє суттєва зміна клімату до субтропічного з наявністю високих температур та нерідко посухи на території Європи, в тому числі і в Україні. А саме *A.artemisiifolia* достатньо стійка до таких кліматичних умов [1,с.18].

Незважаючи на те, що *A.artemisiifolia* по суті не є отруйною рослиною та може навіть використовуватися у їжу, сумно усвідомлювати всі ті загрози, що несе ця на перший погляд звичайна рослина:

1. Виснажує і висушує ґрунт. Є експериментальні дані: для того, щоб виростити 1 кг власної речовини, амброзія використовує 948 кг води, забирає з ґрунту 1,5 кг фосфору і 15,5 кг азоту. Кілька років росту амброзії – і ґрунт стає просто непридатним для обробітку.

2. Затінює культурні рослини, а на засмічених амброзією ділянках урожай різко знижується.

3. Витісняє лугові трави.

4. Псує смак молока, воно набуває різкого і неприємного смаку.

5. Викликає у людини алергію.

Алергенність пилку амброзії настільки висока, що у людини виникає алергія (від незначної лихоманки до тяжких нападів бронхіальної астми та навіть анафілаксії) на пилок амброзії навіть при її концентрації починаючи вже від 4-х пилкових зернин в 1 м³ повітря. Саме це й робить *A.artemisiifolia* вкрай небезпечною карантинною рослиною [2].

Крім класичних, бувають також і неспецифічні симптоми, що зачіпають внутрішні органи. «Одним з них є ураження ЦНС, яке проявляється високою температурою, ознобом і частим

сечовипусканням. Також в період цвітіння може бути підвищення артеріального тиску, еозинофільна пневмонія, можуть бути явища запалення суглобів, загостритися виразкова хвороба та хронічні захворювання нирок.

Тому на сьогодні вже є необхідністю проводити різні заходи щодо знищення цієї рослини.

Одним із ефективних заходів знищення амброзії на території населених пунктів – скошування рослин амброзії до початку цвітіння або виривання з корінням. Найкращим часом для виривання рослин амброзії з корінням є етап дозрівання молодих дорослих особин. У подальшому виривання не є ефективним, тому що воно буде сприяти перенесенню пилку та насіння амброзії разом із вирваними рослинами, а також з робочим інвентарем, одягом тощо.[3,с.126]

Інтенсифікація міжвидової конкуренції, насадження кущів, висівання багаторічних трав, здатних подавляти чисельність амброзії, також є ефективними способами знищення амброзії шляхом затінення фотосинтезуючих органів. Із трав можна висівати райграс багаторічний, кострицю червону, райграс однорічний, кострицю очеретяну, тонконіг лучний.

Разом із скошуванням при боротьбі з амброзією доцільно використовувати гербіциди. В залежності від типу угідь та від цільового використання земель можна застосовувати як гербіциди суцільної дії, так і селективні, спеціалізовані гербіциди, що впливають лише на амброзію та не завдають шкоди іншим представникам фітоценозів.

Ігнорування проблеми амброзії призводить до поступального збільшення щільності зростання амброзії полиноистої на окремо взятій місцевості або території країни, що з часом призводить до стрімкого росту рівня амброзійних алергій серед населення.

Боротьба з амброзією – справа кожного. Лише спільними зусиллями можливо призупинити розповсюдження злісного карантинного бур'яну. Тож, давайте всі разом знищувати амброзію, адже виривання, скошування, викопування амброзії збереже здоров'я людей та чистоту довкілля.

Література:

1. Виноградова Ю.К., Майоров С.Р., Хорун Л.В. Чёрная книга флоры Средней России (Чужеродные виды растений в экосистемах Средней России) / Отв. ред. Ю. Ю. Дгебуадзе; науч. ред. А.С. Демидов; РАН, ГБС им. Цицина; Секция инвазий чужеродных видов Комиссии РАН по сохранению биол. Разнообразия; Программа фонд. иссл. Президиума РАН "Биоразнообразии и динамика генофондов".- М.: Геос, 2009.- 494 с. (Чужеродные виды России).
2. <https://consumerhm.gov.ua/709-nebezpechna-roslina-alergen-ambroziya-polinolista>
3. 1. Горяча Л.М., Журавель І.О. Элементарный склад амброзії полинолістої. Укр. Мед. Альманах. 2014. Том 17. № 1. С. 145-146.

УДК 612

Медицинские науки

ПОТЕНЦИАЛ КЛЕТОК ПУЛЬПЫ КАРИОЗНЫХ ЗУБОВ К РЕГЕНЕРАЦИИ ПУТЁМ ОДОНТОГЕНЕЗА

Волошенко Ю.Ю.,

*студент стоматологического факультета
Донецкий национальный медицинский университет
г. Краматорск, Украина*

*Кафедра физиологии и патологической физиологии
Научный руководитель: Азаров А.А.*

Актуальность: На данный момент единственным эффективным методом консервативного лечения кариеса является реминерализующая терапия. Применение данного типа лечения неизменно требует ранней диагностики кариозного процесса ввиду отсутствия лечебного эффекта при более поздних стадиях, когда уже имеется дефект твёрдых тканей зуба в виде кариозной полости. Такая особенность данного метода делает невозможным лечение кариеса посредством рем. терапии на стадиях перешедших этап начальной стадии кариозного процесса. Подверженные

кариесу зубы часто удаляются и не рассматриваются как имеющие серьёзный потенциал к регенерации. Однако, клетки пульпы являются потенциальным ресурсом для возможной регенерации.

Цель исследования: Оценить возможности поврежденных кариесу зубов к регенерации. Осветить перечень условий, необходимых для осуществления регенерации твёрдых тканей зуба путём одонтогенеза.

Материалы и методы: Проводился анализ литературы за последние 10 лет.

Результаты: Кариес относится к числу наиболее распространённых хронических заболеваний. Он является результатом комплексного взаимодействия молочнокислых бактерий и ферментируемых углеводов, а также ряда физиологических факторов человеческого организма. Проникновение микроорганизмов из полости рта в толщу дентина инициирует воспалительный ответ в пульпе зуба, выраженность которого зависит от глубины поражения и вирулентности организма (увеличение выраженности воспалительного ответа от начального к глубокому кариесу). Воспалительный процесс характеризуется клеточным инфильтратом и привлечением клеток-предшественников твёрдых тканей зуба. Известно, что кариес нарушает нормальную деятельность пульпы. В ходе экспериментов было обнаружено, что клетки зубной пульпы человека, обладают иммуномодулирующим действием и успешно отграничиваются от остальных клеток пульпы, которые находятся в очаге воспаления и подвержены альтеративным изменениям. Также было выяснено, что клетки пульпы имеют высокий уровень экспрессии некоторых мезенхимальных маркеров стволовых клеток. Полученные данные свидетельствуют о том, что уровень экспрессии в тканях пульпы зуба с поверхностным кариесом превышает уровень экспрессии в тканях пульпы абсолютно здорового зуба. Это говорит о том, что клетки пульпы зуба с поверхностным кариесом в сравнении с интактными клетками зубной пульпы, как оказалось, имеют как больший потенциал к

минерализации, так и большие показатели экспрессии гена ассоциируемого с остео и/или одонтогенезом. Соотношение восстановленного/регенерированного дентина близко к размеру популяции сохранившихся одонтобластов или вновь дифференцируемых одонтобласто-подобных клеток. Если воспаление не протекает по гиперергическому типу, либо быстро контролируется, то тогда защитные механизмы пульпы теоретически могут быть достаточными для регенерации тканей зуба. Недавние работы в этой области частично описывают процессы в клетках зубной пульпы, которые были извлечённые из зубов с поверхностным кариесом и показывают, что их потенциал к дифференцировке по фенотипу матричной минерализации повышен благодаря воздействию умеренных воспалительных факторов поверхностного кариеса.

Выводы: Клетки пульпы кариозного зуба имеют высокий уровень экспрессии мезенхимальных маркеров стволовых клеток, хотя существуют некоторые противоречия относительно их потенциала к дифференцировке в сравнении с клетками полученными из здоровой пульпы. Регенерация кариозных зубов теоретически возможна в случае, когда клетки пульпы повреждённого зуба подвергаются умеренному воздействию воспалительных факторов, а также при возможности контроля степени выраженности воспалительного ответа.

ОСОБЛИВОСТІ МОТИВАЦІЙНОГО МЕХАНІЗМУ ЕКОЛОГІЗАЦІЇ ДУХОВНОЇ СФЕРИ СУСПІЛЬСТВА

Гобела Володимир Володимирович
*к.е.н., доцент кафедри менеджменту
Львівський державний університет
внутрішніх справ
м. Львів, Україна*

Екологічні проблеми сучасності стали настільки масштабними, що їх вирішення потребує перебудови способу мислення з метою докорінної зміни поведінки людини в еколого-економічних системах. Тому актуалізується дослідження особливостей екологізації духовної сфери суспільства та формування екологічної поведінки людини [1].

Для розуміння суті екологізації як безпечної діяльності, необхідно розглянути мотиваційний механізм екологізації, його мотиви, потреби, інтереси та стимули, що спонукають до здійснення екологізації. Екологічну поведінку можна розуміти як: систему свідомих дій, що відображає існування людини в екологічній сфері; форму взаємодії людини з довкіллям [2]. Мотиви формуються на основі потреб і цінностей людини завдяки екологічній свідомості, а також під впливом стимулів. Система цінностей є результатом соціального існування людини, освіти, виховання та інших впливів суспільства, що формують екологічну свідомість людини. Зміни та розвиток економічної системи та соціальних інститутів спричиняють зміну екологічної свідомості та поведінки людини. Деякі дослідники виділяють етапи, які передбачають зміну ставлення людини до природи і, відповідно, формування різних типів екологічної свідомості. Зокрема, висловлюється думка, що екологічна свідомість формується залежно від зміни способу життя людини та організації праці – хижак, скотар, фермер, першовідкривач, винахідник, марнотратник та творець [2; 3]. Варто погодитись, що

зміна способу життя людини та організації праці мала значний вплив на мотиви ставлення до природи. Сьогодні можемо спостерігати прояви різних типів свідомості, що формуються під впливом еволюційного розвитку, соціальних змін, розвитку екологічних потреб та зростання їх ролі в структурі потреб. Наприклад, домінування економічних інтересів визначає тип свідомості (хижак, першовідкривач, марнотратник), який характеризується прагненням задовольнити свої потреби та нехтувати іншими типами потреб. Домінування екологічних потреб та інтересів, що виявляється у прагненні зберегти та відновити довкілля, передбачає реалізацію економічних інтересів без шкоди довкіллю. Вважається, що екологічний світогляд є основою формування екологічної свідомості та поведінки людини. Ось чому доцільно визначати типи поведінки навколишнього середовища залежно від домінуючих потреб. Завдяки їхній структурованості було виділено типи екологічної поведінки.

Отож, тип екологічної свідомості формує екологічну поведінку людини. Своєю чергою, домінування певних потреб впливає на тип поведінки людини. Припускаємо, що екологічно сумісний та екорациональний тип поведінки більшою чи меншою мірою сприяє протидії екологічним загрозам для економіки, оскільки передбачає домінування екологічних потреб. Виходячи з цього, доцільно побудувати модель мотивації до формування екорациональної поведінки шляхом розвитку екологічних потреб та екологічної свідомості. Вважаємо, що екологічна поведінка людини – це форма взаємодії, що передбачає мінімізацію шкідливого впливу людини на довкілля [2].

Взагалі, екологічна поведінка формується під впливом багатьох факторів. Також важливим елементом дослідження мотиваційного механізму екологізації є з'ясування сутності екологічних потреб та інтересів [4]. Домінування екологічних потреб сприятиме поліпшенню стану довкілля, за рахунок свідомого обмеження споживання, особливо товарів, що завдають шкоди довкіллю. Таким чином, формування екологічних потреб споживачів сприятиме екологізації пропозиції, оскільки виробники

намагатимуться переорієнтувати виробництво відповідно до вимог «екологічного ринку». Тому необхідний певний набір мотиваційних заходів та відповідних інструментів для формування екологічної свідомості, що передбачає домінування екологічних потреб. Інтереси формуються відповідно до потреб людини; екологічні інтереси формуються виходячи з екологічних потреб [5].

На національному рівні врахування екологічних інтересів зумовлене прагненням держави забезпечити безпечний стан довкілля для всіх громадян та забезпечити його відтворення в контексті вимог сталого розвитку. На регіональному рівні врахування екологічних інтересів зумовлене прагненням населення (особливо тих регіонів, де екологічна ситуація є критичною) забезпечити належний стан довкілля та безпечні умови життя. На місцевому рівні враховуються екологічні інтереси окремих соціальних груп та утворень, включаючи підприємства, спрямовані на поліпшення екологічної ситуації та зменшення антропогенного впливу на довкілля. На особистому рівні розглядаються екологічні інтереси людини спрямовані на збереження та відтворення довкілля [6].

Необхідно використовувати різного роду стимули для формування екологічної свідомості, оскільки стимули сприяють формуванню інтересів. Наприклад, інформація про екологічні характеристики нового товару сприяє формуванню потреби в цьому продукті і, відповідно, формуванню інтересів. Стимули також є визначальним фактором формування мотивів – використання економічного стимулювання сприяє формуванню мотиву для придбання або виробництва певного товару. Система штрафів та платежів за забруднення сприяє формуванню економічних мотивів екологізації, таких як зменшення шкоди довкіллю, зменшенню витрат тощо. Стимули слід розглядати у двох аспектах: як внутрішню рушійну силу та зовнішні стимули. Внутрішні стимули формуються завдяки системі освіти та науки, екологізації інформаційного простору, підвищенню рівня культури та екологічної свідомості.

Узагальнюючи результати дослідження, можна вважати, що екологізація передбачає формування стимулів для внутрішнього середовища (екологізація освіти, науки, інформації тощо) та стимулів для зовнішнього середовища (економічні інструменти). Суть екологізації полягає у протидії екологічним загрозам економічній безпеці держави.

Література:

1. Синякевич І. М. Екологізація суспільного розвитку як інструмент подолання екологічних загроз. *Регіональна економіка*. 2011. № 4. С. 14–20.

2. Гобела В. В. Теоретичний аналіз екологізації як суспільно-економічного феномену. *Ефективна економіка*. 2019. № 6. URL : http://www.economy.nauka.com.ua/pdf/6_2019/44.pdf.

3. Пруцакова О. Л. Проблеми формування культури екологічної поведінки. *Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді*. 2012. Випуск 16, книга 1. С. 240–247.

4. Синякевич І. М. Екологізація розвитку: суть, об'єктивна необхідність, принципи, інструменти, перспективи для України. *Наук. вісн. УкрДЛТУ*. 2005. Вип.15.6. С. 98–103.

5. Дудюк В. С., Гобела В. В. Економічний механізм стимулювання екологічної безпеки. *Науковий вісник ЛьвДУВС*. 2016. №1. С. 40-48.

6. Піцур Я. С., Гобела В. В. Теоретико-методологічний аналіз процесу формування оптимальної системи управління економічною безпекою суб'єктів господарювання. *Науковий вісник ЛьвДУВС*. 2018. №1. С. 227-235.

METHOD OF ASSESSING THE PREVALENCE OF ACUTE PERITONITIS

Grynychuk A.F.

*Assistant of department of surgery № 1,
Bukovinian State Medical University*

The prevalence of acute peritonitis is one of the most disputable issues. Most foreign authors distinguish between diffuse, total, and sometimes - subtotal one. Ukrainian researchers often distinguish between local, diffuse, poured, and general one. However, some of them consider it inappropriate to highlight a general type of AP. These differences are mainly due to the subjectivity of the assessment, which is mostly based on the visual definition of the peritoneum state. Therefore, it is relevant to have the best practice of the objective evaluation method.

The objective of the work: To estimate the usage possibilities of the new method of assessing the prevalence of peritonitis.

Materials and research techniques: 20 white nonlinear rats. Half of the animals (1 group) had their peritonitis modeled by means of intraperitoneal insertion of sterile bile, that causes aseptic inflammation, the rest of the animals - by insertion of faecal matter (2 group). The exposure of parietal peritoneum to monochromatic laser beam with a wavelength of 0.63 microns was conducted and the width of laser beam's dispersal zone was determined. The measurements had been performed before modeling of peritonitis (control), 6 and 12 hours after its initiation separately in front and back quadrants of the abdominal wall, the peritoneum pieces were taken for histological examination afterwards.

Results: Average initial benchmarks of dispersal zone's width in different peritoneum parts weren't significantly different, although were changing individually and locally. Six hours after modeling of peritonitis started, the benchmarks of the dispersal's zone width in both of the researched animal groups were

statistically more significant (or presumably - higher) than the initial ones. The benchmarks in the second animal group were statistically more significant (or presumably - higher) than in the first one. The histological peritoneum examination in the first animal group showed the signs of serous inflammation. The second animal group had signs of peritoneum purulent inflammation. In 12 hours the dispersal width zones of the first group were getting statistically more significant (or presumably higher). The benchmarks in the second group had not changed much. The significant differences between both of the researched groups were not found. During histological examination, at this very moment, the signs of fibrinous purulent inflammation in both of the groups were observed. This indicates that the width of the zone of laser beam's dispersal by the parietal peritoneum significantly differs in healthy animals, when subject to aseptic or septic peritonitis. Though using such an indicator in clinics is impossible because of the differences in biological tissues of various species that affect the absolute index options, and because of its individual variability. The absolute index options can be affected by a number of factors, which include light, the power of laser radiation source, distance from the peritoneum, etc. To eliminate the possible impact of these factors and to perform data standardization, a relative measure was used. To that end an absolute correlation of indicators was defined. It was found that the correlation parameters of the width of the dispersion zone of the affected area of the peritoneum to the healthy area possess an insignificant individual variability and are statistically significant (or significantly different) in case of aseptic and septic peritonitis during the first 6 hours. At later periods the parameters are virtually identical.

Conclusions. So, the dispersal width zone increase of affected peritoneum zone during its radiation by coherent beam, the source of which is semiconductor laser diode, that radiates at the wavelength of 0.63 microns, comparing to the healthy ones, 1,5 – 2 times indicates of aseptic peritonitis availability. The increase of dispersal zone's size by more than two times is an indication of

septic peritonitis development. This indicator can be applied, when diagnosing the occurrence of peritonitis in clinics.

References:

1. Schein M. Surgical management of intra-abdominal infection: is there any evidence? *Langenbecks Arch. Surg.* 2002;387(1):1-7. DOI10.1007/s00423-002-0276-z

2. Strobel J, Werner MW, Büchler Chirurgische Therapie der Peritonitis *Der Chirurg.* 2011 March;82(3):242-8.

3. Germer CT, Eckmann C. Peritonitis. *Der Chirurg.* 2016;87(1):5-8.

4. van Ruler OM, Boermeester A. Surgical treatment of secondary peritonitis A continuing problem. *Der Chirurg.* 2017 Jan;88(1):1-6.

5. Chichom-Mefire A, Fon TA, Ngowe-Ngowe M. Which cause of diffuse peritonitis is the deadliest in the tropics? A retrospective analysis of 305 cases from the South-West Region of Cameroon. *World. J. Emerg. Surg.* 2016;11:11-4.

6. Tolstrup MB, Watt SK, Gögenur I. Morbidity and mortality rates after emergency abdominal surgery: an analysis of 4346 patients scheduled for emergency laparotomy or laparoscopy. *Langenbecks Arch Surg.* 2017 Jun;402(4):615-623. DOI: 10.1007/s00423-016-1493-1.

7. Бенедикт ВВ. Особливості хірургічної тактики у хворих на гострий поширений перитоніт в умовах супутньої патології. *Шпит. хірургія.* 2011;3:82.

A METHOD OF LOCAL IMMUNE STIMULATION IN ACUTE INFLAMMATION OF PERITONEUM IN RATS

Grynychuk A.F.

*Assistant of department of surgery №1,
Bukovinian state medical university
Chernivtsi, Ukraine*

*Effectiveness of debridement of the peritoneal cavity in peritonitis are one of the controversial issues of our time. **Aim.** To investigate the possibility of intraperitoneal application of interferon $\alpha 2b$ for the regulation of acute inflammation of the peritoneum. **Material and methods.** 64 white nonlinear rats. Acute inflammation of the peritoneum has been simulated by intraperitoneal puncture of a 20% autofaeces mixture. In 12 hours after the simulation, laparotomy and abdominal lavage have been performed. The control group (32 animals) has been cleansed with decamethoxin solution and 0.9% NaCl solution. After that, a solution of interferon $\alpha 2b$ has been injected into the abdominal cavity to the experimental group (32 animals) at a dose of 0.3 million UNITS per 100 g of mass . In 6, 12, 24 and 48 hours, relaparotomy has been performed and the peritoneum has been taken for histological examination. The specimen has been stained with hematoxylin-eosin. **Results and discussion.** The results of the experiments indicate a fast recovery of the proper reaction the protective mechanisms after intraperitoneal administration of interferon $\alpha 2b$.*

Keywords. *Acute peritoneal inflammation, immunomodulation, interferon $\alpha 2b$.*

One of the current problems of modern medicine is acute inflammation of the peritoneum-peritonitis [1,2]. Discussions about acute peritonitis concern all of the stages - from preoperative preparation to postoperative treatment [3,4,5]. In particular, one of the disputable questions are the optimal method of cleansing the abdominal cavity during operation, the composition of the solution for the cleansing. Some researchers use antiseptic solutions, sometimes antibiotics, which is explained by the need for maximum

elimination of peritoneal microflora [6,7]. However, most of the researchers recommend using only a sodium chloride solution because of a negative local effect of antiseptics on the inflammation course [2,3]. Some other researchers suggest to give up on cleansing at all [1], as a factor that negatively affects the inflamed peritoneum. It should be noted that different methods include the following procedures: to eliminate the microflora as much as possible and to suppress the course of a normal inflammatory reaction. However, almost no attention has been paid to the possibility of influencing the peritoneum itself, which has protective properties [4], for their stimulation, although some studies in this direction are being carried out [3,4]. Therefore, such studies are relevant. In this regard, interferon $\alpha 2b$ is of a high interest, which stimulates the phagocytic activity of peritoneal macrophages and neutrophils, and enhances the humoral response [15].

The aim of the study. To investigate the effectivity of intraperitoneal application of interferon $\alpha 2b$ in rats with models of acute peritoneal inflammation.

Materials and methods. 64 albino nonlinear rats weighing 180-200 gr. Acute inflammation of the peritoneum has been modeled by intraperitoneal puncture injection of 20% autofaeces mixture at a dose of 1 ml per 100 g of mass. In 12 hours after the peritonitis inducement, laparotomy and abdominal lavage have been performed to the animals. The control group (32 animals) has been cleansed with decamethoxine solution (10 ml) and 0.9% NaCl solution (10 ml). After such cleansing, an interferon $\alpha 2b$ solution of 0.9% NaCl (0.3 million U/1 ml) has been injected into the abdominal cavity to the experimental group (32 animals), at a dose of 0.3 million U per 100 g of mass. The operating wound has been sutured. A solution of amikacin at a dose of 10 mg/kg has been intramuscularly administered to all animals. In 6, 12, 24 and 48 hours, relaparotomy has been performed and the peritoneum has been taken for histological examination. All manipulations have been performed under inhalation anesthesia with sevoflurane. The animals were deduced from the experiment by overdose of anesthetic.

For histological examination, the tissues were fixed in 10% formalin solution, dehydrated in an ascending battery of alcohols, and poured into paraffin. The sections have been made on a microtome of 5 microns thick. The dewaxed sections been stained with hematoxylin-eosin. The stained specimen have been studied in a light-optical microscope Delta Optical Evolution 100. Digital copies of optical images have been obtained using the Olympus SP550 digital camera. The number of inflammatory infiltrate cells have been calculated by applying a template that corresponded to a square of 50x50 microns on digital copies of the images.

Results and discussion. In 6 h after the debridement the exfoliation of the mesothelium and the destruction of the superficial elastic layer has been observed in the peritoneum of animals of the control group. While the experimental group showed that the mesothelium and the superficial elastic layer have been basically preserved. This group showed a moderate infiltration of the peritoneum by polymorphonuclear leukocytes (PNL), the number of which was 7.5 ± 0.65 per standard test area. The control group hasn't shown any PNL. The number of PNL has been 0.87 ± 0.39 ($p < 0.05$).

In 12 hours, the control groups of animals continued to show exfoliation of mesothelium and destruction of the superficial elastic layer. Infiltration of PNL tissues has been detected, the number of which statistically significantly increased (5.87 ± 0.55 , $p < 0.05$). In the experimental group mesothelium has been mostly preserved, though the thinning of the superficial elastic layer has been observed. The number of PNL has decreased (3.0 ± 0.27 , $p < 0.05$) and was less than in the control group ($p < 0.05$).

In 24 hours, one continued to observe the exfoliation of mesothelium, destruction of the superficial elastic layer, and expressive infiltration of PNL in the control groups of animals. The number of PNL has statistically significantly increased (8.37 ± 1.22 , $p < 0.05$). In the experimental group (Fig. 6) mesothelium has been present somehow, the superficial elastic layer has been preserved. PNL infiltration has been moderate. The number of PNL has been

5.37±0.49, which was statistically significantly less than in the control group ($p<0.05$). One could find lymphocytes in the amount of 3,5±0,38 in infiltrates

In 48 hours in animals of the control group (Fig. 7), mesothelium, superficial and deep elastic layers have been mainly preserved. The number of PNL has significantly decreased (4.75±0.41, $p<0.05$). There has been a small number of lymphocytes (2,5±0,33) in tissues. It was noted that (Fig. 8) mesothelium, superficial and deep elastic layers have been preserved in the experimental group. There has been a small number of PNL (5.25±0.36) in tissues. The number of lymphocytes has statistically significantly increased (5.75±0.53, $p<0.05$) and exceeded the one in the control group. Fibroblasts (1.87±0.35) and plasma cells (1.75±0.25) have also been found.

Consequently, the dynamics of morphological changes of the peritoneum in the observation groups is significantly different. The changes that have been detected in 6 h, indicate that the animals of both groups had an inflammatory process of the peritoneum. One can find its less severity in the experimental group. The absence or a small amount of PNL in the inflamed tissues of the peritoneum the control group of animals indicates an improper reaction of the cell link of nonspecific protection, which is explained by the negative influence of antiseptics [2,6]. The presence of PNL in the tissues of animals of the experimental group can be explained by the activation effect of the administrated interferon $\alpha 2b$.

In 12 hours, the control group has shown an inflammatory reaction and the number of PNL has significantly increased, which indicates the activation of protection. The signs of inflammation has been less pronounced in the experimental group, and some decrease in the number of PNL is a natural consequence of cyclic changes in the activity of various protective systems. As a result of it lymphocytes have been found in animals of this group in 24 h , indicating the initiation of a specific link of protection. Whereas in the control group during this period the activity of the nonspecific link dominates on the background of significant inflammatory changes in tissues.

Only in 48 hours manifestations of initiation of specific protection, that is, the presence of lymphocytes and signs of decrease of the inflammatory reaction in animals of the control group have been noted. During this period in the experimental group there have been signs of an adequate immune response and the development of regeneration. Plasma cells and fibroblasts are indicative of it in the tissues, the structure of which is restored.

Conclusions. 1. One can observe an adequate reaction of non-specific link of cell protection on the background of less vivid inflammatory changes of the peritoneum in animals, who had interferon $\alpha 2b$ administration after the cleansing; in 12 h some signs of activation of the specific link have been observed, and in 48 h the signs of development of the regeneration process have been observed either.

2. The results of the experiments indicate a fast recovery of the proper reaction of the protective mechanisms after intraperitoneal administration of interferon $\alpha 2b$.

References:

1. Dziubanovskyi, I. Ia., Selskyi, P. R., & Viitovych, L. Ie. (2014). Analysis of the survey results of patients with ulcer disease based on correlation indices and multiparameter neuronetwork clasterization to optimize the prognosis of the disease. *Visnyk naukovykh doslidzhen – Bulletin of scientific research*, 1, 44-46.

2. Chunlertlith K., Limpapanasit U., Mairiang P., Vannaprasaht S., Tassaneeyakul W., Sangchan A., ... Pattarapongsin M. (2017). Outcomes of a Randomized Controlled Trial Comparing Modified High Dose Omeprazole and Amoxicillin Triple Therapy with Standard Triple Therapy for Helicobacter Pylori Eradication. *Asian Pacific Journal of Cancer Prevention*, 18 (4), 927-932. doi:10.22034/APJCP.2017.18.4.927

3. Tutchenko, M. I., & Yaroshchuk, D. V. (2013). Comparative effectiveness of the radical open and laparoscopic surgery for perforated duodenal ulcer. *Khirurgiia Ukrainy – Surgery of Ukraine*, 4, 12-20.

4. Laforgia, R., Balducci, G., Carbotta, G., Prestera, A., Sederino, M. G., Casamassima, G., ... Palasciano, N. (2017). Laparoscopic and

ТРАНСКОРДОННЕ СПІВРОБІТНИЦТВО ЯК ЕЛЕМЕНТ
СТРАТЕГІЧНОГО ПЛАНУВАННЯ БЕЗПЕКОВОЇ ПОЛІТИКИ
ДЕРЖАВИ

Євмінов С.В.,

*здобувач наукового ступеня доктора філософії
Академія зовнішньої розвідки України,
м. Київ, Україна*

Процеси глобалізації, які, з одного боку, позитивно впливають на міжрегіональне та міждержавне співробітництво, а також на соціально-економічний розвиток української держави, з іншого – ставлять перед українським суспільством нові виклики зовнішнього та внутрішнього походження, які у своїй сукупності спричиняють диференціацію українських регіонів, насамперед прикордонних, а також несуть загрозу національній безпеці України.

Суттєві зміни внутрішньополітичної обстановки та зовнішньополітичних векторів навколо нашої держави спонукають до вдосконалення шляхів і механізмів державного управління, розробки концепцій, стратегій, доктрин на довгострокову перспективу з упровадженням стратегічного аналізу та прогнозування як складових системи забезпечення національної безпеки України.

Важливим для стратегічного планування забезпечення національних інтересів нашої держави є використання потенціалу транскордонного співробітництва як провідного інноваційного інструменту державної політики.

Принципи реалізації стратегій у сфері національної безпеки аналізуються в наукових роботах як вітчизняних, так і багатьох зарубіжних дослідників і політологів: О. Белова, О. Берданової, З. Бжезинського, В. Богдановича, М. Вебера, Т. Гоббса, В. Гор-

буліна, В. Гошовської, Н. Макіавеллі [1, 3] та інших. Діяльність української держави та досвід інших країн світу в сфері забезпечення національної безпеки в інтеграційних і глобалізаційних умовах досліджувались у наукових працях О. Петрос, А. Качинського, В. Мандрагелі, С. Мосова [1, 2] та інших.

Проте стратегічне прогнозування особливостей і механізмів реалізації регіональної політики України має передбачати можливості для розширеного представлення регіонів нашої держави в Європейському економічному та політичному просторах. Саме такий підхід сприятиме просуванню національних інтересів України на міжнародному рівні, зокрема у відносинах із державами-сусідами: членами Організації Чорноморського економічного співробітництва та Вишеградської четвірки.

Потенціал транскордонного співробітництва має забезпечити сталий розвиток і конкурентоспроможність транскордонних регіонів, а також стати гарантією подальшої реалізації в Україні принципу сталого соціально-економічного і просторового розвитку регіонів у інноваційно-інвестиційний спосіб. Транскордонне співробітництво розширює водночас інформаційні можливості впливу на просування національних інтересів нашої держави на регіональному рівні.

Розглядати та прогнозувати перспективи транскордонного співробітництва доцільно у контексті транскордонних регіональних проблем, які виникають у міждержавних стосунках. Дослідження зазначеної специфічної сфери зовнішньоекономічної, політичної, екологічної, культурно-освітньої та інших видів міжнародної діяльності, яка здійснюється на регіональному рівні, і яка, охоплюючи всі загальні їхні форми, відрізняється необхідністю та можливостями більш активного їх використання, формує широкий спектр науково-практичних питань забезпечення національних інтересів України.

Зазначимо, що багато європейських країн, послідовно вибудовуючи стратегію зовнішньоекономічних і політичних відносин, створили євро регіони по периметру своїх кордонів, що зумовлювалося, зокрема, поглибленням євроінтеграційних

процесів та удосконаленням механізмів фінансування регіонального розвитку в Європейському Союзі.

Таким чином, з метою виявлення спільних проблем і пошуку ефективних шляхів їх вирішення постала необхідність системного дослідження транскордонних регіонів як баз розвитку транскордонного співробітництва, що потребує належного теоретико-методичного підґрунтя та стратегічного планування.

Література:

1. Будкін В.С. Прикордонне співробітництво в системі адаптації економіки України до європейського господарського простору. Варшава-Київ: вид-во ЛНУ, 2019. 179 с.
2. Артёмов І.В. Транскордонне співробітництво в євроінтеграційній стратегії України: монографія. Ужгород: Ліра, 2019. 520 с.
3. Higher Education Institutions and Their Finances in 2020. Statistical Information and Elaborations. Warsaw: Central Statistical Office, 2020. 231 p.

МОРФОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ СЕРЦЕВО-СУДИННОЇ
ПАТОЛОГІЇ ПРИ КОРОНАВІРУСНІЙ ХВОРОБИ ЗА
ДАНИМИ ВЛАСНИХ ПАТОГІСТОЛОГІЧНИХ
ДОСЛІДЖЕНЬ

Коваль Дмитро Богданович
студент факультету “Медицина”

Миколенко Анна Захарівна
доцент кафедри патологічної анатомії
з секційним курсом та судовою медициною

Кошовська Діана Олегівна
студент факультету “Медицина”
Тернопільський Національний Медичний
Університет ім.І.Я.Горбачевського
м.Тернопіль, Україна

Актуальність теми. Згідно з сучасними науковими дослідженнями серцево-судинні ускладнення є поширеною знахідкою і основною причиною смерті під час пандемії інфекції COVID-19. Це пов’язано з механізмом інвазії вірусу, пошкодженням ендотелію, та загальною імунною відповіддю організму людини. SARS-COV-2 вважається більш вірулентним, ніж SARS-COV, оскільки вірус в основному вражає дихальну і серцево-судинну систему в організмі людини. Значну частку становлять ураження серця і коронарних судин, що і є причиною численних летальних випадків і розвитку ускладнень, які значно погіршують якість життя.

Незважаючи на те, що механізми серцево-судинних проявів COVID-19 ще не достатньо з’ясовані, ряд авторів пропонують наступні різні шляхи: пряма кардіотоксичність; системне запалення; коронарний тромбоз; несприятливі наслідки терапії під час госпіталізації; сепсис, що призводить до ДВЗ; посилення системного тромбогенезу; та електролітний дисбаланс. Повідомляється, що пошкодження міокарда в основному відбувається внаслідок безпосереднього вірусного ураження кардіоміоцитів та наслідків системного запалення.

Мета. На основі власних спостережень та даних наукової літератури проаналізувати патоморфологічні особливості ураження серця при COVID-19 та виділити основні структурні зміни в тканинах.

Матеріали та методи. Гістологічно досліджено серця 4-х пацієнтів, померлих від серцево-судинної недостатності в лікарнях Тернопільської області.

Результати. Насамперед ми звертали увагу на морфологічні особливості гемоциркуляторного русла. Оскільки наступною ланкою патогенезу коронавірусної інфекції після реплікації вірусу SARS-COV-2 в епітелії верхніх дихальних шляхів є вірусемія, логічним є твердження про пошкодження судинної стінки як першого компонента гісто-гематичного бар'єру. Ендотеліоцити артерій малих розмірів та артеріол розташовувалися на базальній мембрані нерівномірно невеликими групами чи поодинокі. На значному протязі базальна мембрана залишалася «оголеною». Тільки окремі клітини зберігали звичайний вигляд. Більшість клітин ставали округлими із світлою пінистою цитоплазмою та пролабували в просвіт судин. Також візуалізувалися десквамовані ендотеліальні клітини. В місцях десквамації клітин виявлялася пристінкова агрегація еритроцитів та явища тромбоутворення. Також виникали передумови для внутрішньосудинної плазморагії та транссудації плазми у перивазальний простір. Еритроцитарних екстравазатів ми не спостерігали. Судинні стінки втрачали компактність, з'являлися клітинні інфільтрати (рис. 1).

Ендотеліальна дисфункція, як відомо, призводить до гіперкоагуляції, вазоконстрикції та ішемії органів, та до набряку тканин внаслідок запалення. Ендотеліт є поясненням порушень мікроциркуляції в різних системах органів.

Причиною тромбозів є як пряме пошкодження ендотелію судинної стінки, так і здатність вірусу викликати гіперкоагуляцію внаслідок вивільнення протромботичних цитокінів під час вираженого системного запалення та імунної відповіді організму. До небезпечних тромботичних ускладнень COVID-19 належать ГКС,

венозні тромбози та тромбоемболія легеневої артерії (ТЕЛА), ішемічні інсульты та ішемічні ураження інших органів і систем.

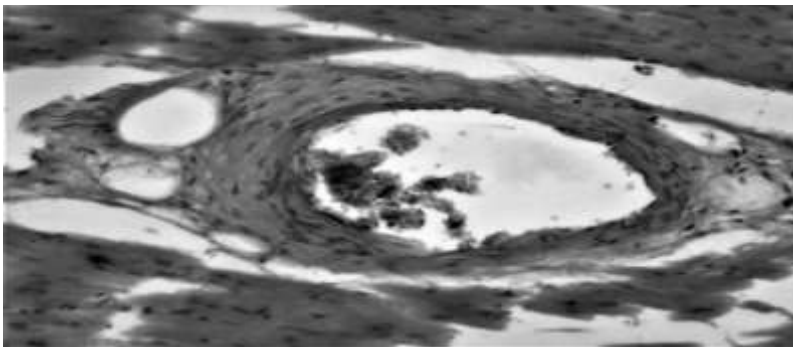

Рис.1. Фрагмент міокарда із поперечний зрізом судини м'язового типу: ендотелій на значному протязі злущений, формування пристінкового тромба. Забарвлення гематоксиліном і еозином. × 200.

Висновок. Серцево-судинні ускладнення при ураженні вірусом SARS-COV-2 представлені двома типами структурних змін: 1 – судинна патологія, пов'язана з ушкодженням ендотелію (ендотеліт, васкуліт) та гіперкоагуляцією; 2 – альтеративно-запальні зміни паренхіматозного компонента міокарда, які лежать в основі зниження контрактильної здатності міокарда і на кінцевому етапі – гострої серцево-судинної недостатності.

Література:

1. Патологічне дослідження нового Коронавірусного захворювання 2019 г. (COVID-19) за допомогою посмертної біопсії. Тянь С., Сюн Й, Лю Х, Нью Л., Го Дж, Ляо М., Сяо С. *Mod Pathol.* 2020; 33: 1007-1014.
2. Hoffman M. SARS-CoV-2 Cell Entry Depends on ACE2 and TMPRSS2 and Is Blocked by a Clinically Proven Protease Inhibitor. *Cell.* 2020. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.cell.2020.02.052>
3. Sakai K., Ami Y., Tahara M. et al. The Host Protease TMPRSS2 Plays a Major Role in in Vivo Replication of Emerging H7N9 and Seasonal Influenza. *Viruses J. Virol.* 2014. 88(10): 5608–5616. DOI: <https://doi.org/10.1128/JVI.03677-13>.
4. Єрмоленко А. С. Лісова Є.М. Шарун С. Н. Бочарова Т. В. Аналіз впливу коронавірусної інфекції на серце. *Wissenschaftliche*

Ergebnisse und Errungenschaften 2020. №2 2020:43-44. DOI 10.36074/25.12.2020.v2.11

5. Комісаренко С. В. Полювання вчених на коронавірус SARS-COV-2, що викликає COVID-19: наукові стратегії подолання пандемії. Вісн. НАН України 2020. №8 2020: 29-71.

6.Орищин Н. Іванів Ю. Серцево-судинні ускладнення у пацієнтів із COVID-19: опис клінічного випадку та огляд літератури. Праці НТШ Медичні науки 2020. №2(62) 2020: 87-98. DOI: 10.25040/ntsh2020.02.08

УДК:616.681-091:616.136-007.271]-092.9

Медичні науки

МОРФОФУНКЦІОНАЛЬНА ПЕРЕБУДОВА СІМ'ЯНИКІВ ЩУРІВ ПРИ СТЕНОЗІ АОРТО-КЛУБОВОГО СЕГМЕНТУ

Коваль Дмитро Богданович

студент факультету “Медицина”

Тернопільський Національний Медичний

Університет ім.І.Я.Горбачевського

Радійовський Роман Васильович

студент Української Академії Лідерства

Кошовська Діана Олегівна

студент факультету “Медицина”

Тернопільський Національний Медичний

Університет ім.І.Я.Горбачевського

м.Тернопіль, Україна

Актуальність теми. Щорічно населення нашої країни скорочується приблизно на 200 тисяч чоловік. У структурі сформованої тенденції до депопуляції населення, окрім соціальних факторів, не останню роль відіграють і медичні проблеми у сім'ях. У структурі даної патології частота жіночої інфертильності складає 40-50 %, чоловічої – 30 %, решту становлять поєднані форми непліддя та випадки нез'ясованої етіології. Відомо, що сперматогенез є надзвичайно динамічним процесом, саме тому клітини сперматогенного епітелію активно реагують на дію

екзогенних та ендогенних вражаючих факторів. Одним з основних внутрішніх чинників, що призводить до розвитку чоловічого неплоддя, вважається циркуляторна гіпоксія, внаслідок якої виникають структурні зміни у звивистих сім'яних трубачах та інтерстиційній тканині яєчка. Відбувається часткова компресія структур сім'яного канатика, внаслідок чого виникає гостра або ж хронічна ішемія яєчка, підвищення в ньому венозного тиску та розлади терморегуляції органу. Натомість на сьогодні практично відсутні дані щодо особливостей інтенсивності кровотоку в яєчках при згаданих розладах центральної гемодинаміки.

Мета дослідження. Встановити характерні особливості динаміки перебудови кровоносного русла сім'яників щурів при дозованому стенозі аорто-клубового сегменту.

Методи дослідження: 1.макроскопічний – для візуальної оцінки особливостей структури сім'яників та їх кровопостачання; 2.мікроскопічне дослідження серії гістологічних зрізів

Результати. Через добу після моделювання експериментального стенозу аорто-клубового сегменту при мікроскопічному дослідженні структур яєчка спостерігався значний набряк строми органу(рис.1.1)

Інтерстиціальна тканина нерівномірно розташовувалась між звивистими сім'яними трубочками, просвіт між якими був незначно розширеним. При цьому внутрішня структура самих каналців залишалась збереженою, в них чітко диференціювались шари сперматогенних клітин, що перебували на різних стадіях дозрівання. На третю добу спостереження попередньо виявленні ознаки розладів органного кровообігу яєчка продовжували наростати (рис. 1.2).

На 7 добу спостереження на тлі значного зменшення набряку простору між звивистими сім'яними трубочками починали наростати дистрофічні зміни тканини яєчка (рис. 1.3).

Зокрема артерії більшого калібру були розтягнутими за рахунок значного кровонаповнення. На фоні судинних реакцій поглиблювались дистрофічні зміни у звивистих сім'яних трубочках, що проявлялись зменшенням кількості шарів сперматогенних

клітин та частковим спустошенням їх просвіту. Характерною, в даний термін спостереження, була поява хвилеподібних нерівностей білкової оболонки яєчка.

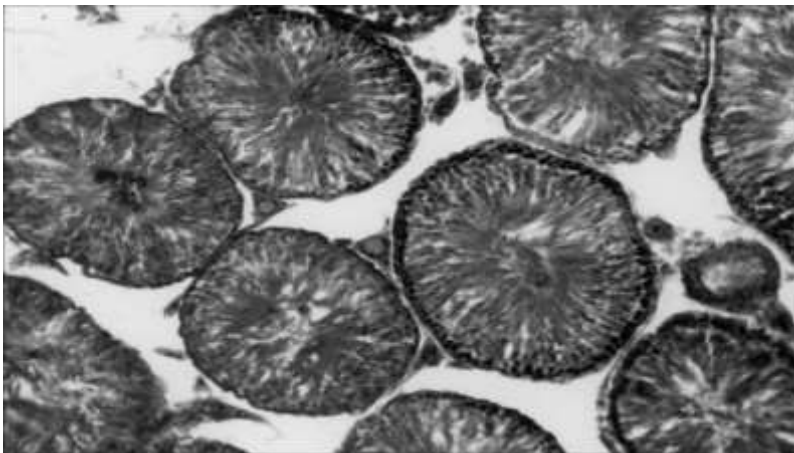

Рисунок 1.1. Мікрофотографія гістологічного зрізу яєчка щура через 1 добу після модельованого стенозу аорто-клубового сегменту. Забарвлення гематоксиліном і еозином. $\times 140$: набряк інтерстиціальної тканини яєчка з розширенням просвіту між сусідніми канальцями.

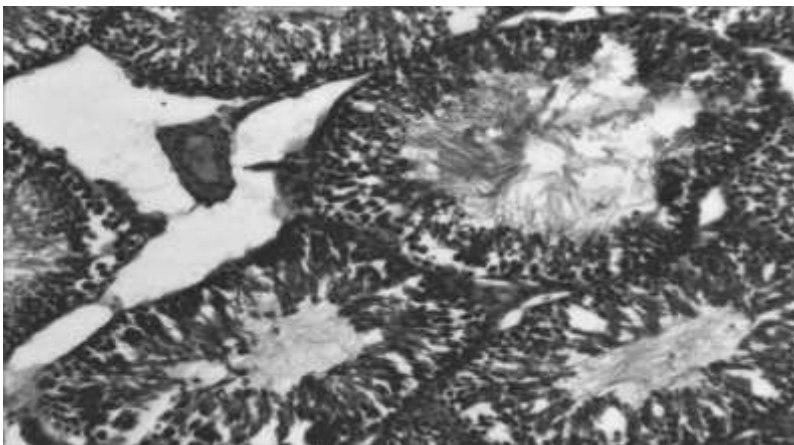

Рисунок 1.2. Мікрофотографія гістологічного зрізу яєчка щура через 3 доби після модельованого стенозу аорто-клубового сегменту. Забарвлення гематоксиліном і еозином. $\times 140$

На 14 добу спостереження спостерігали ще більш виражені ознаки розладів органної гемодинаміки, та як наслідок, порушення трофіки сім'яників експериментальних тварин. Проявом таких змін було виражене артеріальне та венозне повнокров'я. Артерії великого калібру були значно кровонаповненими, на фоні цього дрібні та артерії середнього калібру, особливо артеріоли мали потовщені стінки та помітно звужений просвіт (рис. 1.4).

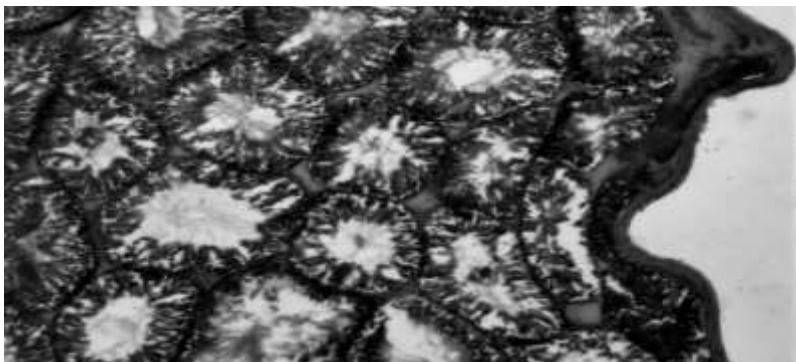

Рисунок 1.3. Мікрофотографія гітологічного зрізу яєчка щура через 7 днів після модельованого стенозу аорто-клубового сегменту. Забарвлення гематоксиліном і еозином. $\times 90$.

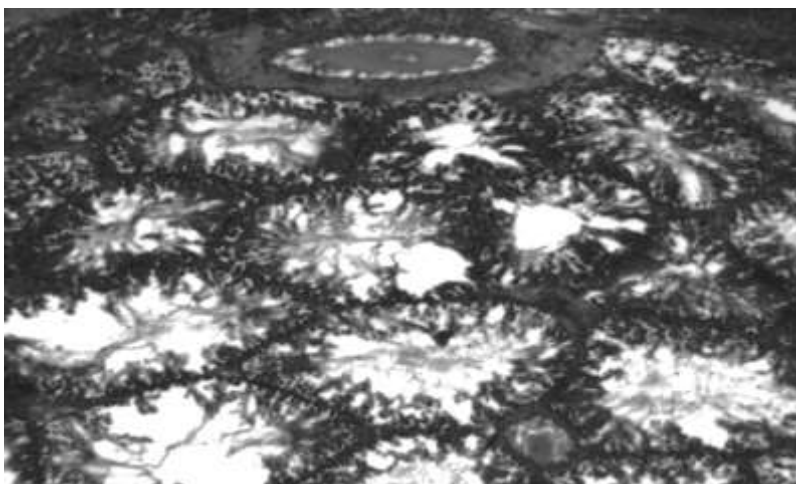

Рисунок 1.4. Мікрофотографія гітологічного зрізу яєчка щура через 14 днів після модельованого стенозу аорто-клубового сегменту. Забарвлення гематоксиліном і еозином. $\times 90$.

Висновок. При експериментальному дозованому стенозі аорто-клубового сегменту у сім'яниках лабораторних щурів-самців виникають значні розлади органної гемодинаміки. На ранніх стадіях їхнім проявом є венозне повнокров'я та рефлекторний спазму дрібних артерій та артеріол із зниженням їхньої пропускної здатності. Із збільшенням терміну спостереження виникає наростання висхідної вазоконстрикції із компенсаторним розширенням просвіту артерій більшого діаметру, зокрема артерій білкової оболонки. На 14 добу експерименту внутрішньоорганні судини яєчка недостатньо виповнюються контрастом, втрачається судинний малюнок паренхіми органу, що поєднується із одночасним збільшенням звивистості основного стовбуру яєчкової артерії.

Література:

1. Стравський Т. Вплив дозованого стенозу сім'яного канатика на стан кровоносних судин яєчка щурів / Т. Стравський, І. Стецюк // XIX міжнародний медичний конгрес студентів та молодих вчених, 27-29 квітня 2015 р. : матеріали конгр. Тернопіль: Укрмедкнига. – 2015. – С. 333
2. Демяшкин Г. Новые подходы диагностики мужского бесплодия: анализ биоптатов яичка с нормальным и нарушенным сперматогенезом / Г. Демяшкин. // Вестник медицинского института «РЕАВИЗ». – 2016. – №2. – С. 170–186.
3. Демяшкин Г. Пролиферация и апоптоз мужских половых клеток в сперматогенном эпителии в норме и при необструктивной азооспермии Г. Демяшкин // Крымский журнал экспериментальной и клинической медицины. – 2016 – №2 – С. 19 – 32.
4. Дуденкова Н. Изменения морфофункционального состояния и продуктивности семенных желез белых крыс при воздействии ацетата свинца / Н. Дуденкова, О. Шубина // Фундаментальные исследования. – 2013. – Ч. 8, № 10. – С. 1253–1259.

СУЧАСНІ ВИМОГИ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ КОНЦЕРТМЕЙСТЕРА

Мартинюк О. В.

*магістр музичного мистецтва,
концертмейстер вищої категорії
КЗПСО «Мистецька школа №2
ім. О. К. Глазунова»
м. Одеса, Україна*

Концертмейстер – одна з найпоширеніших професій серед піаністів, яка виходить на новий рівень. Концертмейстер є таким же повноцінним учасником, як виконавець і керівник. Від нього в рівній мірі залежить якість виконання, загальна сценічна культура, психологічний комфорт. У діяльності концертмейстера в органічній єдності об'єднуються творчі (виконавські), педагогічні та психологічні функції, які важко відокремити один від одного в навчальних, концертних і конкурсних ситуаціях.

Як стати сучасним та успішним концертмейстером? Використовуючи різні педагогічні технології, концертмейстер повинен створювати необхідну творчу, продуктивну атмосферу. Педагогіка співробітництва включає в себе три суб'єкта освітнього процесу: педагог - концертмейстер - учень. Всі повинні діяти спільно. Співпраця педагога та концертмейстера має ґрунтуватися на взаємодопомозі, що дозволяє досягати єдиної мети, а відносини з учнями повинні бути спрямовані на активне залучення їх в самостійну пізнавально-творчу діяльність. Успішність навчання залежить від фізичного та психологічного комфорту всіх учасників освітнього процесу.

Робота концертмейстера включає в себе щось більше, ніж просто акомпанування або супровід, що передбачає ритмічну і гармонійну опору. В основному робота концертмейстера полягає в індивідуальному процесі навчання на заняттях з фаху з інструменталістами або вокалістами. Це розучування з солістами їх партій, вміння контролювати якість виконання, знання їх

виконавської специфіки і причин виникнення труднощів у виконанні, вміння підказати правильний шлях до виправлення будь-яких недоліків. Концертмейстер повинен розробляти разом з солістом художню концепцію інтерпретації, вникаючи в усі нюанси ансамблевого виконавства. Головною гідністю індивідуального навчання є можливість адаптувати зміст, методи, форми, темп навчання до індивідуальних можливостей кожного соліста. Найважливіше - це вміння підтримати соліста, перед виступом і під час нього в емоційному і музичному плані, при цьому гідно виконати свою партію - величезна відповідальність. „Будь-який вид творчої діяльності, в тому числі і акомпанування, здійснимо лише в тому випадку, якщо він підкріплено цілим комплексом спеціальних знань і умінь. Для роботи концертмейстера необхідно володіння основами теорії та практики концертмейстерства, ...знання творів різних стилів і композиторів, сформованість навичок і умінь акомпанувати, а також певні філософсько-естетичні погляди, емоційність і волюв'язкість” [2].

Роль концертмейстера особливо важлива і відповідальна при роботі з учнями мистецьких шкіл, так як юні музиканти завжди непередбачувані на сцені. До того ж концертмейстер в мистецькій школі - це „другий педагог”, так як він спільно з основним педагогом направляє, доповнює знання учня. Для професійної діяльності концертмейстеру перш за все необхідно володіти самим інструментом: технічними навичками, розумінням стилю, різних жанрів, охопленням музичних форм. Як зазначив Є. Шендерович: „поганий піаніст ніколи не зможе стати хорошим акомпаніатором, втім, і не всякий хороший піаніст досягне великих результатів в акомпанементі, поки не засвоїть закони ансамблевих співвідношень, поки не розвине в собі чуйність до партнера, не відчує нерозривність і взаємодію між партією соліста і партією акомпанементу” [6]. Тільки з упевненим в собі і професійним концертмейстером учень відчуває допомогу і опору в грі. Крім цього слід виділити наступні виконавські навички: вміння читати з листа фортепіанну партію будь-якої складності, бачити і чітко уявляти партію соліста, всіма виконавчими

засобами сприяти найбільш яскравому його виразу; володіння навичками гри в ансамблі - вміння чути соліста, йти за ним; вміння транспонувати музику в іншу тональність; підбір на слух супроводу до мелодії, імпровізація вступу, відіграшів, закінчень, варіювання фортепіанної фактури акомпанементу при повторенні і т.д. Необхідні також: знання правил оркестровки (партитури), особливостей гри на інструментах симфонічного оркестру (для того щоб правильно співвідносити звучання фортепіано з різними штрихами і тембрами цих інструментів); наявність тембрового слуху, вміння грати клавіри концертів різних композиторів відповідно до вимог інструментування кожної епохи і кожного стилю; вміння перекладати незручні епізоди фортепіанної фактури в клавірах, не порушуючи задуму композитора.

Діяльність концертмейстера вимагає від піаніста застосування багатосторонніх знань і умінь по курсам гармонії, сольфеджіо, поліфонії, історії музики, аналізу музичних творів, вокальної та хорової літератури, педагогіки - в їх взаємозв'язках. Найважливішою умовою ансамблевої гри з будь-яким солістом є єдність фразування, не тільки при одночасному проведенні тематичного матеріалу, але і при різнотривалому його звучанні. Концертмейстеру потрібно звернути увагу на підвищену роль відчуття диригентської руки, ауфтакти, моменти взяття дихання солістом, точне відчуття темпу. Найважливіше значення в мистецтві фразування має правильне виділення кульмінацій – моментів найвищої напруги, зазвичай співпадаючих з вершинними точками мелодії, тобто необхідно вміння правильно розставити звукові та смислові акценти.

Гра в ансамблі дозволяє успішно вести роботу з розвитку ритмічного почуття. Формування почуття ритму в учня – найважливіше завдання не тільки педагога, але і концертмейстера. Ансамблева гра не тільки дає концертмейстеру можливість диктувати правильний темп, але і формує в учня вірне темповідчуття. Саме з раннього віку учню пропонується спільно з концертмейстером освоїти ази метроритму, ансамблевого слухання, синхронності виконання, темпової відповідності. Всі ми знаємо, що гра в

ансамблі якнайкраще дисциплінує ритміку, удосконалює вміння читати з листа, допомагає учневі виробити технічні навички, вчить слухати партнера, вчить музичному мисленню, а також доставляє учню величезне задоволення і радість, особливо коли він грає з піаністом-професіоналом.

За рахунок насиченого, багатого мелодійними і гармонійними фарбами супроводу виконання стає більш барвистим і живим. Разом з солістом акомпаніатор осягає різні динамічні задачі, а також динаміку як засіб художньої виразності. Концертмейстеру не обійтися без уміння чути кожну деталь партії соліста, вибудовувати звуковий баланс, порівнюючи звучність фортепіано з можливостями інструменту (голосу) який солірує і художнім задумом виконуваного твору. Динаміка фортепіанного звучання в ансамблі з кожним з солістів відрізняється більшою або меншою щільністю, і насиченістю. Говорячи про динамічну сторону ансамблю з юним солістом, слід враховувати такі фактори, як ступінь загальномузичного розвитку учня, його технічну оснащеність. У цих умовах хороший концертмейстер не повинен виділяти переваги своєї гри, а повинен вміти підкреслити і висвітлити кращі сторони гри соліста.

Концертмейстерська область музикування передбачає володіння, як усім арсеналом піаністичної майстерності, так і безліччю додаткових умінь, таких як: навик зорганізувати партитуру, „вибудувати вертикаль”, виявити індивідуальну красу голосу який солірує, забезпечити живу пульсацію музичної тканини, дати диригентську сітку і тощо. На плечі концертмейстера лягає відповідальність за музиканта початківця, який вимагає підвищеної уваги, допомоги, потужної емоційної підтримки, ведення за собою. Піаніст відповідає за темп, рух, агогіку, за образ і загальну цілісність твору. Тому, концертмейстер постійно повинен вдосконалювати свою піаністичну майстерність.

Використання комп'ютерних музичних технологій міцно увійшло в роботу практично кожного викладача. Не є винятком і робота концертмейстера. Підбір нової нотної літератури, робота над створенням і записом фонограм, використання різних мульти-

медійних програвачів, набір необхідного нотного матеріалу в нотному редакторі - основні напрямки в його роботі. У цьому концертмейстерові допоможе комп'ютер, і різні комп'ютерні програми. Можна виділити кілька типів основних програм в роботі концертмейстера:

- програми для запису і обробки цифрової музики (SoundForge, AdobeAudition, Gold Wave Edition та ін.);
- нотні редактори (Finale, Sibelius та ін.);
- мультімедіаплеєри (Winamp, Aimp, J.River Media Center).

Сучасні інформаційні технології дозволяють ефективно використовувати велику інформацію, яка стає все більш доступною. Знайти потрібні ноти, прочитати додаткову інформацію про твори, вибрати відповідне інструментування, прослухати виконання творів в різних складах з різними виконавцями.

Життя сучасної людини сьогодні складно уявити без мережі Інтернет. Інтернет-технології - це автоматизоване середовище отримання, обробки, зберігання, передачі й використання знань у вигляді інформації, що реалізується в мережі Інтернет. Вдале поєднання традиційних засобів навчання з використанням інтернет-технологій дозволяє концертмейстеру підвищити ефективність педагогічного впливу, роблячи при цьому процес навчання більш цікавим, різноманітним, інтенсивним. В мережі існує велика кількість освітніх порталів, які спеціалізуються на проведенні дистанційних курсів підвищення кваліфікації для працівників навчальних установ. Інтернет-технології дають можливість концертмейстеру взяти участь у різноманітних конкурсах, що дозволяють не лише діагностувати власний рівень професійного саморозвитку порівняно з іншими фахівцями, а й сприяють суттєвому його підвищенню. В мережі Інтернет існують онлайн-курси підвищення кваліфікації, дистанційна освіта, онлайн-вебінари. Наприклад: - український громадський проект масових відкритих онлайн-курсів „Prometheus”. На цій платформі є цикли курсів з підготовки по психології, удосконалення мовних навичок. Педагогам (концертмейстерам) може стати корисним курс щодо запобігання булінгу. Маса

цікавих психологічних новинок, можливість освоїти основи медіаграмотності, курси по вдосконаленню розумових технік і підвищенню рівня мови;

- студія онлайн-освіти – „Ed-Era”. Цей освітній ресурс не тільки має онлайн-курси, а й стане корисний великою бібліотекою, в якій кожен педагог(концертмейстер) знайде безліч корисних методичних і дидактичних матеріалів;

- платформа „ВУМ онлайн”. На цьому ресурсі можна знайти чимало цікавинок не тільки педагогам (концертмейстерам), а взагалі всім людям, котрі люблять постійно розвиватися. Курси: <https://vumonline.ua/courses/>;

- освітній проект „На урок” та ін.

Отже, щоб досягти ефективного поєднання власного досвіду і освітніх Інтернет-ресурсів необхідна велика і цілеспрямована підготовка. А найголовніше - бажання удосконалити свою концертмейстерську діяльність. І щоб знайти і оцінити якість інформації, що надається в мережі, необхідне освоєння комп'ютерної писемності на рівні активного користувача.

Самоосвітня діяльність концертмейстера не обмежується навчанням на кваліфікаційних курсах, а є духовною потребою в оновленні мистецьких знань, результатом яких стає безпосереднє спілкування з музичним мистецтвом, самостійне надбання художньо-естетичного досвіду особистості в інформаційному просторі для власного професійного зростання. Тому метою сучасної системи освіти є створення педагогічних умов для самостійного проектування та здійснення програми самоосвіти. Цей процес включає визначення цілей, дій, що забезпечують їх реалізацію, зміну характеру педагогічної діяльності (прояви активної, цілеспрямованої, творчо-пошуковою позиції), що в сукупності забезпечує можливості для формування високого рівня компетентності особистості на основі самоосвітньої діяльності. В теорії педагогічної освіти нині відбувається переосмислення функції концертмейстера у контексті не обхідності його самоосвіти як основи самореалізації відповідно до вимог соціуму у цій професії. Індивідуальність сучасного

концертмейстера виявляється в оновленні якісних професійних знань, визначенні та реалізації стратегій самоосвіти на основі усвідомлення її структури та змісту. Правильному вибору способів професійного вдосконалення концертмейстера сприяє усвідомлення ним власних професійних функцій, зокрема і тих, які можна визначити як інноваційні. Самоосвітня діяльність є вільним, але водночас і найбільш складним видом самостійної пошукової діяльності. Концертмейстеру необхідно накопичити великий музичний репертуар, щоб відчувати музику різних стилів. Хороший концертмейстер повинен проявляти більший інтерес до пізнання нової, невідомої музики, знайомству з нотами тих чи інших творів, слухання їх в записах і на концертах. Концертмейстер не повинен упускати випадку практично зіткнутися з різними жанрами виконавського мистецтва, тим самим намагаючись розширити свій досвід і зрозуміти особливості кожного виконавства.

Виходячи з усього вищесказаного, слід зауважити, що концертмейстер повинен мати високий рівень культури і освіченості, мати глибокі знання в області психології музичного сприйняття. З метою підвищення професійної майстерності, слід регулярно проходити курси підвищення кваліфікації, стежити за розвитком сучасної освіти, посиливши увагу на глибокому вивченні психології творчості. Сучасний концертмейстер повинен йти в ногу з часом, освоюючи нові технології в галузі музичного мистецтва. Він є повноцінним і повноправним учасником освітнього процесу. Його творчий підхід робить освітній процес більш продуктивним і цікавим.

Література:

1. Крючков Н.О. Мистецтво акомпанементу як предмет навчання. - Л., 1961. - 204с.
2. Кубанцева О.І. Концертмейстерський клас. - М.: Академія, 2002. - 192с.
3. Лідська С. Педагогічні замітки про мистецтво акомпанементу. В кн.: Науково-методичні записки. Вип. 7 - Свердловськ, 1972. - 360с.

4. Люблінський О.О. Теорія і практика акомпанементу: Методологічні основи. - Л.: Музика, 1972. - 79с.

5. Шендерович Є.М. Про мистецтво акомпанементу. - М., 1969, №4.

6. Шендерович Є.М. У концертмейстерському класі: Роздуми педагога. - М.: Музика, 1996. -109с.

УДК 594

Природничі науки

РОЗПОВСЮДЖЕННЯ МОРСЬКИХ МОЛЮСКІВ У ПІВНІЧНІЙ ЧАСТИНІ ЧОРНОГО МОРЯ

Мірзосєва А.Т.

*аспірант кафедри екології, загальної біології
та раціонального природокористування
Мелітопольського державного педагогічного
університету імені Богдана Хмельницького*

Сучасний склад живих організмів Чорного моря знаходиться у точці відліку. Пояснюється екологічною кризою, що розвивається з кінця 60-х років минулого століття. Крок розвитку промисловості та сільського господарства спровокував погіршення стану водойми, його жителів і загальний стан природи навколо моря. Нераціональна утилізація промислових відходів, браконьєрство, забудова берегових ліній, транспортування нафти та нафтопродуктів, загородження природних територій підірвали загальний стан Чорного моря [1, с.48]. Від чого в наслідок судячи за виданою роботою [5, с.164] спостерігаються різкі зміни, що плавно перетікають в глобальну проблему скорочення, знищення та модифікування біологічного виду. Варто зауважити, що сучасні джерела досить щільно підійшли до питання зміни у видовому складі більшості мешканців моря, в тому числі й молюсків [2, с.208]. У роботах ставиться мета вивчення стану, зміни, поведінки в угрупованнях, усередині популяції біологічного виду [3, с. 79-86]. У даній роботі метою є доповнення існуючих джерел [4, с.178-249] результатами дослідження про різноманітність морсь-

ких молюсків у північно-східній частині Чорного моря.

Північне узбережжя Чорного моря представлено типовим піщано-черепашковим відкладанням зі значними береговими викидами. Масові викиди представлені різноманітними мушлями морських молюсків класу двостулкових (*Bivalvia*) та черевоногих (*Gastropoda*). Тому, саме мушлі молюсків, слугували матеріалом дослідження, що збирали на різних ділянках узбережжя (острів Джарилгач та місто Скадовськ) - маршрутним методом. Загальна кількість матеріалу склала 724 екземпляри.

За результатами дослідження виявлена невелика розбіжність у видовому різноманітті морських молюсків. У берегових викидах о-ва Джарилгач виявлено – 13 видів молюсків (рис. 1), з міста Скадовськ – 17 видів (рис.2).

Загалом було налічено 21 вид молюсків 14 родин двох класів. Родина Arcidae, Cardiidae, Veneridae, Lucinidae, Mytilidae, Cerithiidae, Tellinidae, Corbulidae, Myidae, Nassariidae, Ostreidae, Mactridae, Hydrobiidae, Trochidae.

Клас *Gastropoda* представлений 8 видами: *Cerithium vulgatum* (*Bruguere, 1792*), *Bittium reticulatum* (*E.M. Da Costa, 1778*), *Tritia reticulata* (*Linnaeus, 1758*), *Tritia nitida* (*Jeffreys, 1867*), *Gibbula albida* (*Gmelin, 1791*), *Cyclope neritea* (*Linnaeus, 1758*), *Thalassobia moitessieri* (*Bourguignat, 1876*), *Hydrobia acuta* (*Draparnaud, 1805*).

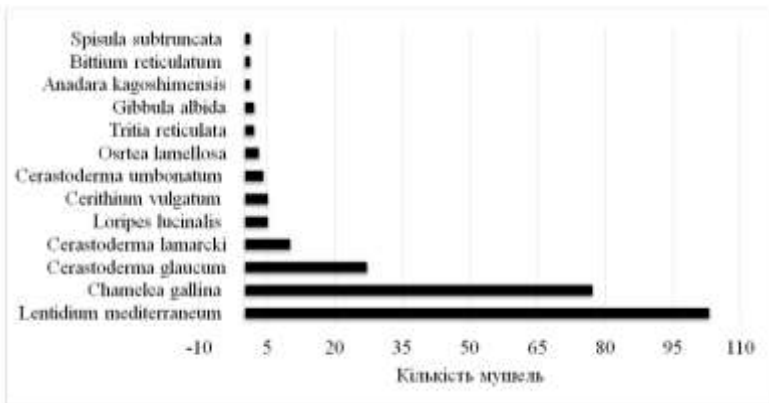

Рис. 1. Видовий склад молюсків з острова Джарилгач
Джерело: сформовано автором

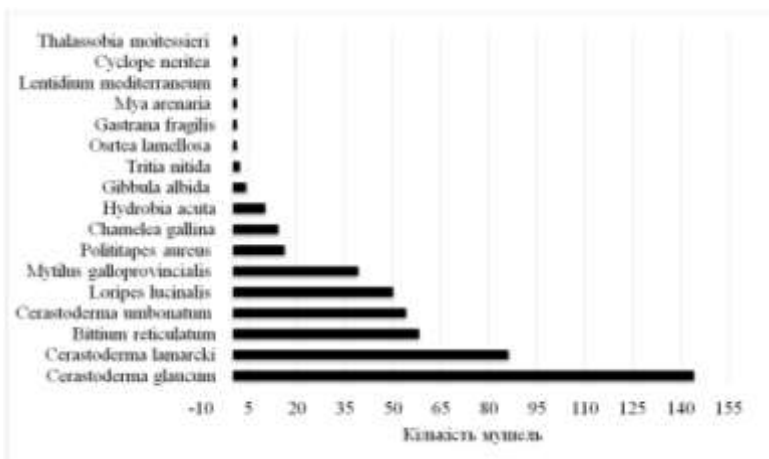

Рис. 2. Видовий склад молюсків з міста Скадовськ

Джерело: сформовано автором

Клас Bivalvia у складі 13 видів: *Cerastoderma lamarcki* (Reeve, 1845), *Cerastoderma umbonatum* (Wood, 1850), *Cerastoderma glaucum* (Poiret, 1789), *Orstea lamellosa* (Brocchi, 1814), *Chamelea gallina* (Linnaeus, 1758), *Loripes lucinalis* (Lamarck, 1818), *Anadara kagoshimensis* (Tokunaga, 1906), *Lentidium mediterraneum* (O.G. Costa, 1829), *Spisula subtruncata* (O.G. Costa, 1829), *Gastrana fragilis* (Linnaeus, 1758), *Mya arenaria* (Linnaeus, 1758), *Mytilus galloprovincialis* (Lamarck, 1819), *Polittapes aureus* (Gmelin, 1791). Із класу Bivalvia, 6 видів належать до інвазійних (*C. glaucum* Ch. *gallina*, *M. arenaria*, *M. galloprovincialis*, *A. kagoshimensis*, *L. mediterraneum*), що колонізували увесь Чорноморсько-Азовський басейн, навіть прісні ділянки моря.

Різниця у видовому складі молюсків з двох ділянок пов'язана з умовами, в яких мешкають представники. Життєво важливим фактором кожного організму є екологічні умови. Глибина, температурні умови, рівень кисню, склад ґрунту, трофічні зв'язки. Все це обумовлює форму життя кожного організму. Середня літня температура води поблизу узбережжя м. Скадовськ складає 16–18°C, піщаний ґрунт, середня глибина 2–6 м, що об'єднує більшість представників вибірки в спільні біоценози. Навпроти

узбережжя о-в Джарилгач характеризується замуленими ґрунтами, через що спостерігається зниження кисневого вмісту у воді та менша кількість представників типу Mollusca.

Література:

1. Зайцев Ю. П. Чорне море: стан екосистеми та шляхи його поліпшення. – Одеса: ВИД. МЕЦ, 2000. 48 с.
2. Заїка В.Є., Валова Н.А., Повчун А.С., Ревков Н. К. Мітіліди Чорного моря. Монографія. Київ: Наукова думка, 1990. 208 с.
3. Набоженко М. В. Сучасний розподіл двостулкових молюсків (Mollusca: Bivalvia) у північно-східній частині чорного моря // Наука півдня Росії. 2011. Т. 7 (3). С.79–86.
4. Скарлато О.А., Старобогатов Я.І. Клас двостулкові молюски - Bivalvia // Визначник фауни Чорного і Азовського морів. Київ: Наукова думка, 1972. С. 178–249.
5. Юнєв О.А., Коновалов С.К., Великова В. Антропогенна евтрофікація у пелагічній зоні Чорного моря: довготривалі тренди, механізми, наслідки // Монографія.– Москва: ГЕОС, 2019. 164 с.

УДК 32(470+571):005.33[331.461](560.6)

Історичні науки

ПОЛІТИКА РОСІЙСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ ЯК ЧИННИК НЕБЕЗПЕКИ В ЧОРНОМОРСЬКОМУ РЕГІОНІ

Покотило О.І.,

провідний науковий співробітник науково-дослідного відділу проблем історії війн і воєнного мистецтва науково-дослідного центру воєнної історії Національного університету оборони України імені Івана Черняховського, м. Київ, Україна

ORCID: 0000-0002-1136-5123

Починаючи з російсько-грузинського збройного конфлікту 2008 року та подальшою агресією проти України у 2014 році Російська Федерація намагається суттєво змінити геополітичний ландшафт регіону. Постійно посилюючи збройні сили, що знахо-

дяться в цьому регіоні, військово-політичне керівництво країни-агресора планує отримати одноосібне політичне домінування в Азово-Чорноморському басейні, у тому числі шляхом створення різноманітних загроз країнам Причорномор'я [1].

Актуальність проблеми обумовлена насамперед тим, що Чорноморський регіон споконвічно характеризувався політичною та економічною нестабільністю: постійна боротьба між Османською та Російською імперією на протязі багатьох століть за панування на Чорному морі, посилення впливу Румунії, зокрема в 40-вих роках минулого століття, завжди перешкоджало реалізації інтеграційних проєктів і розвитку міжнародної співпраці країн Причорномор'я. Проте, на даний час, зміна балансу сил в умовах довготривалого збройного конфлікту на Сході України несе безпосередню загрозу її національній безпеці.

Слід зазначити, що агресивна політика Російської Федерації в серпні 2008 року завдала не лише дипломатичної та територіальної шкоди Грузії, вона також нанесла суттєвих втрат її збройним силам, зокрема практично повністю знищила ВМС Грузії. Створив на окупованій території такі квазідержави, як Абхазію та Південну Осетію, Росія надовго приборала з Чорноморського регіону потенційного противника.

Тимчасова окупація Криму Російською Федерацією в 2014 році та розпалювання збройного конфлікту на Донбасі, на думку автора, є продовженням політики монополізації Росією даного регіону. Через зміни існуючої військово-політичної конфігурації Чорноморський регіон повертається до часів конфронтації, що існували під час так званої “холодної війни” [2, с.42]. Користуючись слабкістю ВМС України, зокрема відсутністю потужних корабельних угруповань, російське керівництво намагається позбавити Україну статусу морської держави, як Грузію в 2008 році. При цьому Російська Федерація нехтує навіть принципами міжнародного морського права [3].

Це підтверджується тим, що ще у липні 2015 року Російська Федерація переглянула свою “Морську доктрину до 2020 року”, яка була прийнята у 2001 році. Основною причиною змін

вказувалося “розширення НАТО та включення Криму та Севастополя до Російської Федерації”. Оскільки втрата Росією статусу великої держави підриває існування її політичного режиму, тому наявність факту панування на Чорному морі або показового процесу його повернення є вкрай важливою для російського керівництва [4, с.266-270].

Отже, можна констатувати, Російська агресія довела що в Чорноморському регіоні практично відсутні інститути, які можуть підтримувати регіональну стабільність. Тому сьогодні дуже важливо активізувати діяльність усіх зацікавлених осіб, у тому числі науковців, щодо створення механізмів попередження та нейтралізації загроз.

Література:

1. Парахонський Б.О. Чорноморський регіон: виклики та загрози регіональній безпеці. Аналітична записка / Нац. ін-т стратег. досліджень. Відділ проблем зовнішньої політики та міжнародної безпеки. Серія “Міжнародні відносини” № 5 : [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/articles/2087/>.

2. Сальнікова О.Ф., Клименко В.С., Голелов В.І. Мілітаризація Криму Російською Федерацією як загроза безпеці Чорноморського регіону / Воєнно-історичний вісник: Збірник наукових праць Національного університету оборони України. – К.: ЦП «Компринт», 2018. – Вип. 1(27). – с. 41-46.

3. Перехід конвою ВМС ЗСУ на Азов: російський таран, блокада, обстріл, захоплення. ХРОНОЛОГІЯ ПОДІЙ: [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <https://novynarnia.com/2018/11/25/rosiyskiy-korabel-uzuav-na-taran-konvoy-vms-zsu-nashlyahu-z-odesi-v-mariupol/>.

4. Світова гібридна війна: український фронт: монографія / за заг. ред. В.П. Горбуліна. – К.: НІСД, 2017. – 496 с.

НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПРАВ СПОЖИВАЧА НА ІНФОРМАЦІЮ ПРО ПРОДУКЦІЮ

Поплавська М.В.

*кандидат юридичних наук,
доцент з\н кафедри міжнародних відносин
Київський національний університет
культури і мистецтв
м. Київ, Україна*

Система прав і свобод особи тільки тоді може бути реальною і відігравати роль конститутивної засади суспільства, коли ці права і свободи гарантовані. При цьому необхідно враховувати, що гарантії прав особи важливі і необхідні для будь-якого суспільства не тільки самі по собі, (так би мовити, в силу гуманістичної цінності прав особи як ідеї, що забезпечує свободу і незалежність індивідуума по відношенню до держави і робить окрему людину центром, основною ланкою соціальної системи), але і як єдиний спосіб забезпечення соціальної стабільності, досягнення соціального прогресу, підвищення рівня економічного розвитку і т.д. У сучасних умовах для будь-якої країни неможливо домогтися скільки-небудь істотних успіхів у зазначених сферах за відсутності гарантій прав особи, які не тільки є інструментом, що забезпечує оптимальне положення окремого індивідуума в соціумі, а й умовою нормального існування всього суспільства, оскільки рівень розвитку суспільства безпосередньо пов'язаний з тим, наскільки розвинена і дієва в ньому система гарантій таких прав.

Законодавство України закріплює право споживача на отримання доступної, достовірної і повної інформації про товари, роботи та послуги. Це право фіксується насамперед у ч. 2 ст. 50 Конституції України, яка передбачає право кожного на вільний доступ до інформації про стан довкілля, про якість харчових продуктів і предметів побуту, а також право на її поширення; і така інформація ніким не може бути засекречена [1].

Таке право зазначається у багатьох нормативних актах, що стосуються означеного питання. Так, ст. 293 Цивільного кодексу України (далі – ЦК України) відтворює вищенаведену статтю Конституції відповідно до права фізичної особи на інформацію. А ст. 700 зазначеного кодексу передбачає право споживача-покупця на інформацію про товар; ст. 868 містить право замовника на інформацію про роботу [2].

Право споживача на достовірну, повну, своєчасну інформацію відображають і деякі інші закони України, а також певні підзаконні акти. Так, у ст. 4 Закону про захист прав споживачів визначено право на необхідну, доступну, достовірну та своєчасну інформацію про продукцію, про її кількість, якість, асортимент, а також про її виробника (виконавця, продавця) [3]. Це право передбачає можливість споживача отримати необхідну, доступну, достовірну та своєчасну інформацію про продукцію, що забезпечує можливість її свідомого і компетентного вибору.

Закон України «Про інформацію» визначає, що інформацією є будь-які відомості та/або дані, які можуть бути збережені на матеріальних носіях або відображені в електронному вигляді [4]. З легального визначення слідує, що інформація як правова категорія має дві складові – зміст (відомості та/або дані) та форму (матеріальний носій або відображення в електронному вигляді) [5, с. 86]. Як визначає Закон України «Про інформацію» змістом інформації про товар є відомості та/або дані, які розкривають кількісні, якісні та інші характеристики товару (роботи, послуги). Особливості форми інформації про товар визначені різними законодавчими актами [4].

Відповідно до Закону України «Про рекламу» реклама – це інформація про особу чи товар, розповсюджена в будь-якій формі та у будь-який спосіб і призначені сформуванню або підтримати обізнаність споживачів реклами та їхній інтерес щодо таких особи чи товару [6]. Інформація про товар не є рекламою, разом із тим реклама є інформацією про товар, тому має відповідати певним вимогам для забезпечення права споживача на інформацію про продукцію.

Споживач отримує інформацію щодо товарів, послуг та робіт через телебачення, радіо, засоби масової інформації, і вона у більшості випадків має значення реклами. Право споживача на таку інформацію регулюється Законом України «Про рекламу» [6].

29 березня 2017 року Кабінетом Міністрів України було прийнято Розпорядження «Про схвалення Концепції державної політики у сфері захисту прав споживачів на період до 2020 року», метою якої є створення та впровадження ефективної системи захисту прав споживачів в Україні на засадах ЄС з урахуванням кращих практик країн ЄС [7], але на жаль дана Концепція носить швидше декларативний характер.

У січні 2015 року Указом Президента України було схвалено Стратегію сталого розвитку «Україна - 2020», дорожньою картою якої передбачено реалізацію ряду реформ, в тому числі і реформу у сфері захисту прав споживачів, що є досить важливим кроком у даному напрямку [8].

Як зазначає в своєму аналітичному огляді стану справ в системі захисту прав споживачів (досягнення 1992-2010 рр., період організаційно-правових змін 2011, 2014-2017 рр.) Всеукраїнська Федерація Споживачів «ПУЛЬС»: «Реформа системи захисту прав споживачів може стати суттєвим поштовхом для реалізації європейського вектору змін економіки та соціальної сфери в державі. Угода про асоціацію Україна-ЄС наголошує на невід'ємному зв'язку між економікою та соціальною сферою в житті суспільства. Правова та економічна підтримка споживачів у рамках реформи системи захисту прав споживачів здатна вмотивувати людей до об'єднання, особистої та спільної участі в процесах перетворень, відновлення надії та впевненості в успішному розвитку країни» [9].

Таким чином, можна зробити висновок, що питання нормативно-правового регулювання прав споживачів на інформацію про продукцію – є сьогодні досить актуальним питанням, яке потребує значної уваги, особливо враховуючи наближення України до вступу в Європейський Союз. Варто зазначити, що

юридична грамотність безпосередньо споживачів також має суттєве значення для підвищення якості продукції та наданих послуг, а також для отримання споживачами доступної, достовірної і повної інформації про товари, роботи та послуги.

Література:

1. Конституція України: Закон від 26.06.1996 р. № 254к/96–ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text> (дата звернення 26.07.2021).

2. Цивільний кодекс України: Закон, Кодекс від 16 січня 2003 р. № 435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text> (дата звернення 26.07.2021).

3. Про захист прав споживачів: Закон України від 12 травня 1991 р. № 1023-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1023-12#Text> (дата звернення 26.07.2021).

4. Про інформацію: Закон України від 02 жовтня 1992 р. № 2657-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text> (дата звернення 26.07.2021).

5. Антухова Г.Г., Афанасьєв Д.І., Дяков В.В Науково-практичний коментар Закону України «Про захист прав споживачів». Київ, Видавничий дім «Професіонал», 2011. 388 с.

6. Про рекламу: Закон України від 03 липня 1996 р. № 270/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/270/96-вр#Text> (дата звернення 26.07.2021).

7. Про схвалення Концепції державної політики у сфері захисту прав споживачів на період до 2020 року: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 29 березня 2017 р. № 217-2017-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/217-2017-р#Text> (дата звернення 26.07.2021).

8. Стратегія сталого розвитку «Україна - 2020»: Указ Президента України від 12 січня 2015 р. №5/2015. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5/2015#Text> (дата звернення 26.07.2021).

9. Захист прав споживачів в Україні. Аналітичний огляд стану справ в системі захисту прав споживачів (досягнення 1992-2010 рр., період організаційно-правових змін 2011, 2014-2017 рр.): веб-сайт. URL: <https://www.civic-synergy.org.ua/wp-content/up->

ЗМІНА РОЛІ КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ В ПРОЦЕСІ РЕФОРМУВАННЯ СУДОВОЇ СИСТЕМИ

Синицин П.М.

*аспірант кафедри конституційного права
Національний університет
«Одеська юридична академія»
м. Одеса, Україна*

Судова система України перебуває у стані перманентного реформування, у цьому контексті суттєвих змін зазнало конституційно-правове забезпечення правосуддя, процесуальне законодавство та структура системи. Внесення змін до Конституції України та прийняття 13 липня 2017 р. нового Закону України «Про Конституційний Суд України» фактично трансформували повноваження органу конституційної юрисдикції.

Відповідно до статті 147 Конституції України в редакції до 2 червня 2016 року, Конституційний Суд України (далі - КСУ) був єдиним органом конституційної юрисдикції в Україні. Конституційний Суд України вирішував питання про відповідність законів та інших правових актів Конституції України і давав офіційне тлумачення Конституції України та законів України. Ідентичні положення дублювалися в Законі України «Про Конституційний Суд» в редакції 1996 року, який окремо, в статті 2 визначав, що завданням Конституційного Суду України є гарантування верховенства Конституції України як Основного Закону держави на всій території України. Відповідно до статті 42 Закону України «Про Конституційний Суд» в редакції 1996 року, з метою забезпечення реалізації чи захисту конституційних прав та свобод людини і громадянина, а також прав юридичної особи, Конституційний Суд здійснював офіційне тлумачення Конституції України та законів України.

Чинна редакція ст. 147 Конституції України встановлює, що Конституційний Суд України вирішує питання про відповідність Конституції України законів України та у передбачених Конституцією випадках інших актів, здійснює офіційне тлумачення Конституції України, а також інші повноваження відповідно до Конституції. Положення про те, що КСУ єдиний орган конституційної юрисдикції було виключено. Також законодавець виключив із повноважень КСУ здійснення офіційного тлумачення законів.

Водночас, до процесуальних кодексів внесені були положення (ч. 4 ст. 7 КАС України, ч. 6 ст. 10 ЦПК України, ч. 6 ст. 11 ГПУ України) згідно з якими загальні місцеві суди наділялися правом застосовувати норми Конституції як норми прямої дії, у разі, якщо на думку суду, закон чи інший нормативно-правовий акт суперечить Конституції. У такому випадку суд після ухвалення рішення у справі звертається до Верховного Суду для вирішення питання стосовно внесення до Конституційного Суду України подання щодо конституційності закону чи іншого правового акта, вирішення питання про конституційність якого належить до юрисдикції Конституційного Суду України.

Не меншим за своєю значущістю стало запровадження інституту конституційної скарги. Відповідно до частини четвертої статті 55 Конституції України «кожному гарантується право звернутись із конституційною скаргою до Конституційного Суду України з підстав, установлених цією Конституцією, та у порядку, визначеному законом». В Україні запроваджено частково нормативну модель конституційної скарги. Як зазначив Д. Терлецький, конституційна скарга виступає національним юридичним засобом захисту субсидіарного та виключного характеру[1, с. 28]. Наведене твердження обґрунтовується тим, що в Україні відповідно до ч. 1 ст. 55 Закону України «Про Конституційний Суд України» конституційну скаргу може бути подано лише, якщо вона стосується закону України (його окремих положень), що застосований в остаточному судовому рішенні у справі суб'єкта права на конституційну скаргу. Тобто, обов'язковою умовою звернення із конституційною скаргою має

бути вичерпання інших засобів способів захисту, яка полягає в остаточності судового рішення.

Як підкреслила Є. В. Єгорова, важливим є розуміння того моменту, що до Конституційного Суду не оскаржуються безпосередньо рішення Верховного Суду чи інших судів, незаконні дії прокурорів чи інших учасників справи, тощо [2, с. 44]. У межах процедури розгляду конституційної скарги особи перевіряються положення закону, який суд застосував у конкретній справі на неконституційність. У разі прийняття рішення на користь особи оскаржувані норми втрачать чинність для всіх, а суб'єкт конституційної скарги отримає право перегляду своєї справи судом загальної юрисдикції за нововиявленими обставинами. Так, дійсно варто погодитися з тим, що безпосереднім предметом конституційної скарги є не судові рішення, а саме норма закону, яку належить перевірити на конституційність. Крім того, варто підкреслити, що у Конституційного суду відсутні повноваження щодо скасування судового рішення щодо якого особа звернулася із конституційною скаргою.

Реформування в сфері конституційної юрисдикції мало беззаперечно позитивний вплив, адже наділення загальних судів повноваженнями щодо застосування прямої дії норм Конституції та запровадження інституту конституційної скарги, попри існуючі недоліки організаційно-правового забезпечення, стало кроком вперед для посилення механізму захисту прав людини та впровадженні верховенства права в Україні.

Література:

1. Терлецький Д. С. Ефективність конституційної скарги як засобу юридичного захисту конституційних прав особи / Д. С. Терлецький // Проблеми законності. - 2019. - Вип. 147. - С. 23-36. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pz_2019_147_4
2. Єгорова В. С. Конституційна скарга в Україні / В. С. Єгорова // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Юриспруденція. – 2018. - № 31 – С. 44-46

ГЛАУКОМА. СУЧАСНИЙ СТАН ПРОБЛЕМИ

Старостенко І.А.,

*студент медсестринсько-фельдшерського відділення
КЗ СОР «Конотопський фаховий медичний коледж»*

м. Конотоп, Україна

За останні роки в Україні сформувалися тенденції до погіршення офтальмологічного здоров'я, зокрема зростає поширеність глаукоми. В розвинених країнах світу, у зв'язку з ростом очікуваної тривалості життя, глаукома займає перше місце серед причин сліпоти і інвалідності за класом хвороб органа зору та його придаткового апарату у віковій групі дорослого населення.

Глаукома є важливою соціальною проблемою, оскільки це захворювання призводить до невиліковної сліпоти. У структурі причин сліпоти глаукома посідає 2-3-тє місце, у Європі питома вага цієї патології у переліку причин втрати зору становить 20%.

Всесвітньої організації охорони здоров'я (ВООЗ) у світі налічується 76 млн людей, хворих на глаукому, з яких 6,9 млн мають розвинену стадію хвороби, а до 2030 року кількість хворих на цю недугу зросте до 95 млн.

Темпи поширення глаукоми насторожують. Кількість людей, у яких виявляють глаукому, в Україні щорічно збільшується. З 1000 людей, які звертаються до офтальмолога, у 8-10 виявляють глаукому. Близько 170 тис.

українців вже уражені цією хворобою, щороку понад 20 тис.

Причому вперше виявлено захворювань на глаукому серед усього населення у 2015 році - 1868 випадків, у 2016 - 2148, у 2017 — 2148, у 2018 - 1756, у 2019 – 1732, 2020 – 1718.

Поширеність захворювання становила у 2015 році- 658,29 випадків на 100 тис. населення, у 2016 - 662,71, у 2017- 752,2, у 2018 - 711,08, у 2019 - 653

Профілактичними оглядами на глаукому за 2020-2021 рік було охоплено.

Глаукома – це хронічне захворювання ока, що супроводжується підвищенням внутрішньоочного тиску та атрофічними змінами здорового нерву. Без адекватного лікування призводить до неминучої сліпоти. Втрата зору відбувається непомітно, поступово, і у більшій частині випадків безболісно. Саме тому пацієнти часто звертаються до лікаря, коли вже надто пізно, і повернути або зберегти зір неможливо. Глаукома є основною причиною сліпоти у всьому світі.

Перед початком офтальмогіпотензивної терапії слід визначати індивідуальний показник оптимального (цільового) ВОР, який забезпечує збереження функції зорового нерва. Його необхідно контролювати протягом періоду спостереження й лікування та змінювати за потреби.

У разі глаукоми початкових стадій вихідний рівень ВОР рекомендовано знижувати на 25% (при глаукомі з нормальним ВОР – на 30%). Окрім того, з метою нейропротекції необхідним є проведення 1 раз на рік медикаментозної терапії, спрямованої на корекцію трофічних і циркуляторних порушень тканин ока. У пацієнтів із розвинутими та занедбаними стадіями захворювання цільовий показник ВОР має бути на 30-50% меншим від рівня, при якому виникло ураження. З метою досягнення нейропротекторного ефекту та корекції трофічних і циркуляторних порушень медикаментозну терапію слід проводити 2 рази на рік.

Відповідно до рекомендацій EGS, медикаментозне лікування глаукоми слід розпочинати з монотерапії препаратами першої лінії, до яких належать: простагландини (↓ ВОР на 25-35%); неселективні β-блокатори (↓ ВОР на 20-25%); агоністи α-адренорецепторів (↓ ВОР до 25%); селективні β-блокатори (↓ ВОР на ±20%); місцеві інгібітори карбоангідази (↓ ВОР на 20%); системні інгібітори карбоангідази (↓ ВОР на 30-40%).

При монотерапії лікарськими засобами першої лінії протягом 2 років приблизно 40-70% хворих на глаукому перестають досягати оптимального рівня ВОР. Тому за умов відсутності ефекту лікарських засобів, які знижують ВОР, рекомендовано призначити інший препарат першої лінії чи використовувати

комбінацію гіпотензивних лікарських засобів першої та другої лінії.

До препаратів другої лінії офтальмогіпотензивної терапії належать: неселективні агоністи α -адренорецепторів (\downarrow ВОТ на 15-20%); парасимпатоміметики (прямої дії – \downarrow ВОТ на 20-25%; непрямої дії – на 15-25%); осмолітичні лікарські засоби (пероральні – \downarrow ВОТ на 15-20%; внутрішньовенні – на 15-30%).

Вчасно встановлений діагноз і вдало підібране медикаментозне лікування дають змогу досягти бажаного клінічного ефекту й уникнути застосування дороговартісних інвазивних методик антиглаукомного лікування. Тому застосування офтальмогіпотензивних препаратів посідає значне місце в менеджменті хворих на глаукому.

До ефективних лікарських засобів, які знижують ВОТ, можна віднести Травінор і Дорзітім.

Травінор широко використовують як препарат першої лінії гіпотензивної терапії хворих на глаукому. Діюча речовина засобу за своїм механізмом дії належить до класу простагландинів і забезпечує зниження ВОТ більш як на 30% порівняно з вихідним показником. Дорзітім рекомендовано застосовувати при більш тяжкому перебігу глаукоми, коли необхідним є комбіноване медикаментозне лікування. Діючі речовини препарату – дорзоламіду гідрохлорид і тимололу малеат – належать до групи першої лінії гіпотензивної терапії глаукоми та забезпечують зниження ВОТ на 30% порівняно з рівнем, при якому виникло ураження.

Якщо за допомогою медикаментозного лікування не вдається досягти цільового показника ВОТ, необхідно вирішувати питання про хірургічне втручання.

Найпопулярнішими методами лазерного лікування глаукоми вважаються:

- іридотомія
- трабекулопластика
- іридопластика
- циклофотокоагуляція

(ВайЕйДжі) YAG-лазерна іридотомія використовується

при розвитку зіничного блоку та в періодах між нападами первинної закритокутової глаукоми. Лазерна трабекулопластика застосовується при лікуванні хворих із відкритокутовою, ексфолиативною та пігментною формами глаукоми й офтальмогіпертензією. Цей метод дає змогу знизити ВОТ на 20-25 мм рт. ст. (6-9 мм рт. ст.). Недоліками лазерної хірургії глаукоми є висока вартість і ризик виникнення ускладнень.

Питання про застосування **трабекулектомії**, що є оперативним методом лікування глаукоми, вирішують у разі неефективності медикаментозної та лазерної терапії. Ефективність методики становить 85%, стабілізація ВОТ забезпечується на період протягом 2 років. Однак високий рівень ускладнень, серед яких найпоширенішими є виражена гіпотонія (38%), гіфема (4-43%), цилиохоріоїдальне відшарування (4-30%) тощо, є причиною обмеженого застосування цієї операції.

Циклофотокоагуляція – це популярний метод, що дозволяє лікувати глаукому на термінальній стадії. Може також застосовуватись при постійному больовому синдромі. Цей метод застосовується, тоді, коли інші методики не дають бажаного результату і йде мова про збереження ока, як органу.

Принцип дії циклофотокоагуляції. Основне завдання процедури – зниження кількості рідини всередині ока. Це досягається шляхом руйнування частини цилиарного тіла, що виробляє вологу.

- Покази до проведення циклофотокоагуляції: термінальні стадії неоваскулярної, травматичної, відкритокутової, первинної чи вторинної глаукоми, незряче око, що болить та інше.

- Протипоказання до проведення циклофотокоагуляції: увеїт, злякисні новоутворення, доброякісні новоутворення

Прогноз:

У більш як 75% випадків після проведення циклофотокоагуляції досягається позитивний результат.

Пластика райдужки або ірідопластика - це хірургічна операція в офтальмології, метою якої є формування зіниці і її централізація, структурне відновлення передньої камери ока,

корекція дисфункції зору і усунення косметичних дефектів.

Ірідопластика може бути відокремленим оперативним втручанням або виконуватися як комбінація разом з усуненням синехій, кератопластики, факоемульсифікацією катаракти та імплантацією штучного кришталіка.

Пластика райдужки - операція особливої складності, і повинна проводитися командою офтальмохірургів, що мають спеціальну підготовку. Перевагою ірідопластики, є виконання закритим нетравматичним способом, внаслідок чого втручання ускладнюється вторинним післяопераційним астигматизмом, так як розрізи на поверхні рогівки оболонки відсутні і викликані ними рубцеві зміни не виникають.

Новітні антиглаукомні мікроінвазивні операції, до яких належать:

- мікростентування ab-interno
- каналопластика
- глибока склеректомія
- встановлення імпланта EX-PRESS.

Підхід аб інтерно спрямований на зменшення ВОТ за рахунок збільшення водного відтоку через прямий отвір у трабекулярній сітці з передньої камери, щоб забезпечити прямий зв'язок від передньої камери до зовнішньої стінки та каналів колектора. Це на відміну від екстерно-процедур, які створюють такий зв'язок з боку кон'юктиви, вимагаючи розсічення кон'юктиви та не передбачаючи значних маніпуляцій в межах передньої камери.

Використання мініатюрного шунта EXPRESS - це сучасна мікроінвазивний методика лікування глаукоми.

Шунт виготовляється зі спеціальної медичної сталі, яка повністю біосумісний з тканинами ока. Мікрошунт, який виконує функцію дренажу, встановлюють під склеральний клапоть і надійно фіксують. В результаті маніпуляцій внутриглазна рідина відводиться в субкон'юнктивальний простір, формується система фільтрації подушка, за рахунок чого внутрішньоочний тиск знижується. Таким чином, ця операція при глаукомі є дуже ефективним рішенням.

Короткотривале післяопераційне спостереження, а також низька частота розвитку ускладнень є очевидними перевагами методів мікрохірургічного лікування пацієнтів, які страждають на глаукому.

Лазерне лікування

Лазерна периферична іридотомія (ЛПІ) є основним і ефективним методом лікування початкових стадій хвороби до формування великих периферичних синехій. ЛПІ являється також ефективним методом нормалізації внутрішньоочного тиску, якщо зіничний блок слугує єдиним механізмом ангулярного блоку. Проте, більш ніж в половині випадків, існує необхідність в подальшій медикаментозній терапії з метою контролю внутрішньоочного тиску після ЛПІ.

Іридоретракція є ефективним додатковим методом лікування. Її варто виконувати на ранніх етапах лікування, так як іридоретракція не усуває синехій, але може відкрити кут, який був до цього закритим.

Селективна лазерна трабекулопластика (SLT) – найсучасніший метод лікування глаукоми за допомогою сучасного лазера. Ця операція виконується пацієнтам, що страждають відкритокутовою формою глаукоми, змішаною, а також у випадку вузькокутової або відкритокутової глаукоми після етапу іридоретракції і іридотомії (після відкриття кута).

Хірургічне лікування

НГСЕ – непроникаюча глибока склеректомія – виконується хірургом з метою полегшення відтоку внутрішньоочної рідини, частіше поєднується з імплантацією силікон-гідрогелевих дренажів.

Висновок.

Раннє її виявлення та своєчасне лікування дозволяє зберегти зір протягом тривалого часу.

Що глаукому, хоч і вважають невиліковною хворобою, але сучасна правильна діагностика і лікування дає можливість зберегти зір пацієнтам!

Література:

1. <https://moz.gov.ua/article/news/oksana-vitovska-rannja-diag-nostika-glaukomi-mozhe-vberegti-vas-vid-slipoti>
2. <https://zagorski.com.ua/zakhvoriuvannia/lazerne-i-khirurhich-ne-likuvannia-hlaukomy>
3. <https://legeartis-don.ru/media/blog/info/glaukoma.html>

Педагогічні науки

SCIENCE IS THE BASIS OF THE DEVELOPMENT OF THE MODERN WORLD IN HIGHER MILITARY EDUCATIONAL INSTITUTIONS IN UKRAINE

Томчак Н.О., Станіславський С.В.
*курсанти факультету забезпечення
оперативно - службової діяльності
Національної академії Державної прикордонної
служби України ім. Б. Хмельницького,
м. Хмельницький, Україна*

In the modern world, education acquires special significance for a person to acquire professional knowledge, skills, motivations, for the formation of spirituality, understanding and cognition of human existence. Significantly increases the role of knowledge, their accumulation to reach a new level of information technology, a radical impact on human social nature.

A government strategy of Ukraine for science and education is critical to the development of human capital and economic benefits such as sustainable growth and a competitive economy, which are key to social and individual well-being, future prosperity and a high quality of life. These goals require well-coordinated policy initiatives, sustainable management decisions, and long-term investments.

Military education is an integral part of the national education system.

The system of military education consists of governing bodies and a network of higher military educational institutions (hereinafter -

HEIs), military training units of higher education institutions (hereinafter - HEIs) and military lyceums.

Educational activities in higher education institutions, higher education institutions and military lyceums are carried out in accordance with the requirements of national legislation, European and NATO standards for ensuring the quality of education.

This system is built on the principles of openness, accessibility, continuity and continuity of degree training of military specialists, taking into account the specifics of their military service.

The current stage of formation of military formations is marked by the fact that the system of training military specialists is not yet fully completed and is in the process of transformation. Development of the military education system in Ukraine is one of the priority areas in the construction of the Armed Forces and other military formations of Ukraine.

Comparing education in military educational institutions of Ukraine in the first years of independence and today, we can say that it has undergone significant changes, namely in the quality of education, teaching methods and more. Education in Ukraine is currently in a difficult socio-economic environment and needs structural reform: it is necessary to modernize educational institutions and provide modern materials for the study of certain disciplines.

The main goal of innovative education is the preservation and development of human creativity. However, today it is not enough to provide computer systems and design. Education must be seen as a universal need. . To do this, first of all, it is necessary to make it develop logical thinking, based on a combination of inner freedom of the individual and his social responsibility, as well as tolerance for dissent.

Thus, the main principle of modern education is that it is aimed at forming a worldview based on multi-criteria decisions, tolerance for dissent and responsibility for their actions.

Література:

1. Закон України від 05 вересня 2017 року № 2145 «Про освіту» (зі змінами)

2. Закон України від 01 липня 2014 року № 1556-VII (зі змінами) «Про вищу освіту»

3. Постанова Кабінету Міністрів України від 15 грудня 1997 р. № 1410 «Про створення єдиної системи військової освіти»

4. Проблеми і перспективи розвитку середньої освіти в Україні [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://osvita.ua/school/method/1032/>

5. «Актуальні проблеми розвитку освіти і науки в глобалізації». умовах Матеріали всеукраїнської наукової конференції 28-29 жовтня 2016р. Частина I, Дніпро.- 292с.

